

**FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY
PALACKÉHO V OLOMOUCI
KATEDRA SLAVISTIKY**

**Podstatná jména nesklonná v ruském jazyce
(ve srovnání s českým jazykem)**

**Indeclinable nouns in Russian language
(in comparison with Czech language)**

**Неизменяемые существительные в русском
языке (в сравнении с чешским)**

VYPRACOVALA: Zdeňka Schejbalová

VEDOUCÍ PRÁCE: prof. Alla Arkhanhelska, DrSc.

Olomouc 2020

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité prameny.

V Olomouci,

Podpis

Děkuji prof. Alla Arkhanhelska, DrSc., za konzultace, rady a připomínky, které mi během psaní bakalářské práce poskytla.

Podpis

Obsah

Úvod	5
TEORETICKÁ ČÁST	6
1. Podstatná jména jako ohebný slovní druh.....	6
2. Neskloňná podstatná jména.....	8
2.1 Druhy neskloňných substantiv v ruském a českém jazyce	10
2.1.1 Domácí neskloňná substantiva	10
2.1.2 Přejatá neskloňná substantiva.....	12
PRAKTICKÁ ČÁST	18
3. Tabulky neskloňných substantiv	20
3.1. Tabulky neskloňných substantiv s ekvivalentem v české podobě	20
3.2. Tabulky neskloňných substantiv s ekvivalentem v původní podobě.....	25
4. Tabulky neskloňných zeměpisných názvů.....	33
5. Závěry z praktické části.....	40
5.1. Závěry pro neskloňná substantiva s ekvivalentem v české podobě	41
5.2. Závěry pro neskloňná substantiva s ekvivalentem v původní podobě.....	43
5.3. Závěry pro neskloňné zeměpisné názvy	44
5.4. Závěry pro sklonnost/nesklonnost českých ekvivalentů	46
5.5. Závěr pro nalezené kombinace rodů a ke dvojitému rodu	47
5.6. Závěr pro přizpůsobení českých ekvivalentů.....	49
Závěr.....	51
6. Ruské resumé	53
7. Seznam použité literatury	58
8. Seznam použité excerpované literatury.....	61
ANOTACE	63
ANNOTATION.....	64

Úvod

Tato práce je zaměřena na nesklonná substantiva (podstatná jména) obecná. Jako samostatnému celku se práce věnuje i nesklonným zeměpisným názvům.

I přes to, že se ruština i čeština řadí mezi jazyky flexivní (tudíž převážná většina slov se skloňuje), můžeme v jejich slovní zásobě nalézt velké množství výjimek, které si zachovávají svůj spisovný tvar v neměnné podobě. Tyto neměnné tvary slov jsou pro oba jazyky velice netypické a jejich podrobný a kompletní seznam, i přes snahy mnohých lingvistů, zatím sestaven nebyl.

Hlavním úkolem práce je tedy sestavit přehledný seznam ruských nesklonných podstatných jmen, zjistit jejich přiřazený rod v ruském jazyce a následně tyto údaje porovnat s jejich českými ekvivalenty.

Ze shromážděných dat budou vytvořena grafická zpracování zjištěných výsledků, které potvrdí dosavadní charakteristické znaky nesklonných podstatných jmen, zmíněných v teoretické části.

Bakalářská práce je tvořena deseti částmi.

V teoretické části je první kapitola věnována podstatným jménům a jejich obecné charakteristice z hlediska slovního druhu i větného členu. Nesklonná skupina substantiv je blíže popsána v druhé kapitole.

Praktická část je rozvržena do tří následujících částí. První dvě kapitoly obsahují excerpovaná slovníková data jak z tištěných materiálů, tak i z internetových encyklopedických slovníků. Nalezená data jsou následně zařazena do vytvořených tabulek. V poslední kapitole jsou výsledky ze shromážděného materiálu zpracovány do grafické podoby sloupcových a výsečových grafů. Grafická zpracování jsou doplněna krátkými komentáři, které zrekapitulují a potvrdí dosavadní získané teoretické znalosti zmíněné v teoretické části o nesklonných podstatných jménech.

Tato bakalářská práce nabídne podrobné, doposud nesestavené seznamy nesklonných obecných podstatných jmen, které potvrdí zjištěné poznatky na konkrétním jazykovém materiálu.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Podstatná jména jako ohebný slovní druh

Substantiva, podstatná jména, имя существительные, jsou plnovýznamový slovní druh, který pojmenovává předměty v širokém smyslu slova.¹ Označují osoby (*Мария, мужчина*), zvířata (*кошка*), věci (*нож*), vlastnosti (*нежность*), děje (*чтение*) a stavy (*веселье*).² Charakteristickým rysem podstatných jmen je jejich ohebnost. Svůj tvar mění převážná většina substantiv podle pádu a čísla.

Ve větě plní podstatná jména nejčastěji funkci podmětu (*Кошка мяукает.*). Při syntaktickém rozboru mohou vykonávat funkce i jiných větných členů, například přívlastku (*Дом отца находится недалеко.*), předmětu (*Мама читает газету.*), jmenného přísudku (*Мой дядя – врач.*), přístavku (*Катя, моя старшая сестра, учится в начальной школе.*) i příslovečného určení (*Я всегда хотела жить в лесу.*).

Podle významu můžeme substantiva dělit na jména obecná a vlastní (имена нарицательные и собственные).³ Jména vlastní jsou názvy osob, budov, ulic, historických událostí, organizací, zvířat a zeměpisná a astronomická pojmenování (*Машиа, Большой театр, Бархатная революция, знак Весов*).⁴ Obecná podstatná jména mohou být konkrétní (*карандаш, котенок*), abstraktní (*учеба, радость*), hromadná (*белье, мебель*) nebo látková (*глина, хлопок*).⁵

U podstatných jmen se určují gramatické kategorie pádu, čísla, rodu a životnosti/neživotnosti (падеж, число, род, одушевленность/неодушевленность).⁶

¹ VOBOŘIL, Ladislav, 2015. *Praktická cvičení z ruštiny pro filology-překladaatele: (výklad a cvičení)*. Olomouc: Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, 9 s. ISBN 978-80-244-4450-5.

² HAVRÁNEK, Bohuslav, ed., 1961. *Průruční mluvnice ruštiny pro Čechy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 275 s.

³ ARCHANHELSKA, A. a V. SLOVÁK, 2017. *Morfologija sovremennogo russkogo jazyka v sopostavleniji s češškim: Morfologie současně ruštiny ve srovnání s češtinou*. 1-e izdaniye. Olomouc: Universitet im. F. Palackogo v Olomouce, 36 s. Studijní literatura. ISBN 978-80-244-5249-4.

⁴ HAVRÁNEK, Bohuslav, ed., 1961. *Průruční mluvnice ruštiny pro Čechy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 275–276 s.

⁵ ARCHANHELSKA, A. a V. SLOVÁK, 2017. *Morfologija sovremennogo russkogo jazyka v sopostavleniji s češškim: Morfologie současně ruštiny ve srovnání s češtinou*. 1-e izdaniye. Olomouc: Universitet im. F. Palackogo v Olomouce, 37–38 s. Studijní literatura. ISBN 978-80-244-5249-4.

⁶ VOBOŘIL, Ladislav, 2015. *Praktická cvičení z ruštiny pro filology-překladaatele: (výklad a cvičení)*. Olomouc: Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, 9 s. ISBN 978-80-244-4450-5.

Kategorie pádu a čísla (словоизменяемые, flexivní) mění tvar slova. Kategorie pádu se realizuje jako systém šesti spisovných forem jednoho slova.⁷

Kategorie čísla se projevuje jako dvoučlenný systém tvarů jednoho slova, a to v jednotném (единственное число) a množném čísle (множественное число).⁸ Většina ruských substantiv tvoří obě tyto varianty. Dříve existovalo v ruském i českém jazyce ještě číslo duálu (двойственное число), které dnes již vymizelo. Jeho existenci dokazují specifické tvary ve skloňování párových substantiv (ухо – уши, берег – берега, глаз – глаза⁹// рука – руки, око – очи).

Kategorie rodu (классификационные, klasifikační) zařazuje slovo v obou jazycích do skupin: rod mužský (мужской род), rod ženský (женский род) a rod střední (средний род).¹⁰

K rodu mužskému se řadí slova zakončená na tvrdou souhlásku s nulovou koncovkou, nebo slova se zakončením na *-a*, *-я*, ale to pouze v případě, že označují osobu mužského pohlaví (завод, автомобиль, трамвай, карандаш, стол, мобильник, староста). K ženskému rodu se zařazují slova, která končí na *-а*, *-я* a na měkkou souhlásku, která se v ruštině zdůrazní graficky na konci výrazu (кошка, яблоня, тетрадь, мышь). Slova zakončená na *-о* nebo *-е* (слово, собрание, училище, белье) chápe ruština jako rod střední.¹¹

Kategorie životnosti/neživotnosti klasifikuje podstatná jména jako životná (одушевленные) a neživotná (неодушевленные). V ruském jazyce se u životných substantiv shodují tvary čtvrtého a druhého pádu. U neživotných se shoduje čtvrtý pád s

⁷ ARCHANHEL'SKA, A. a V. SLOVÁK, 2017. *Morfologija sovremennogo russkogo jazyka v sopostavleniji s češškim: Morfologie současné ruštiny ve srovnání s češtinou*. 1-e izdanije. Olomouc: Universitet im. F. Palackogo v Olomouce, 48 s. Studijní literatura. ISBN 978-80-244-5249-4.

⁸ VOBOŘIL, Ladislav, 2015. *Praktická cvičení z ruštiny pro filology-překladaatele: (výklad a cvičení)*. Olomouc: Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, 16–17 s. ISBN 978-80-244-4450-5.

⁹ ARCHANHEL'SKA, A. a V. SLOVÁK, 2017. *Morfologija sovremennogo russkogo jazyka v sopostavleniji s češškim: Morfologie současné ruštiny ve srovnání s češtinou*. 1-e izdanije. Olomouc: Universitet im. F. Palackogo v Olomouce, 46 s. Studijní literatura. ISBN 978-80-244-5249-4.

¹⁰ ARCHANHEL'SKA, A. a V. SLOVÁK, 2017. *Morfologija sovremennogo russkogo jazyka v sopostavleniji s češškim: Morfologie současné ruštiny ve srovnání s češtinou*. 1-e izdanije. Olomouc: Universitet im. F. Palackogo v Olomouce, 20–21 s. Studijní literatura. ISBN 978-80-244-5249-4.

¹¹ ARCHANHEL'SKA, A. a V. SLOVÁK, 2017. *Morfologija sovremennogo russkogo jazyka v sopostavleniji s češškim: Morfologie současné ruštiny ve srovnání s češtinou*. 1-e izdanije. Olomouc: Universitet im. F. Palackogo v Olomouce, 39–41 s. Studijní literatura. ISBN 978-80-244-5249-4.

prvním.¹² V českém jazyce je dělení podstatných jmen na životná a neživotná omezeno pouze na rod mužský. Naproti tomu v ruském jazyce se tato kategorie vztahuje na všechny tři rody.¹³

Za podstatná jména životná jsou v obou jazycích považovány názvy osob, zvířat, hub, mytologických postav, šachových figurek a karet (*сестра, Катя, парнокопытное, найти подберезовика, страшилище, кукла, туз*).¹⁴

2. Nesklonná podstatná jména

Typická vlastnost podstatných jmen - ohebnost (tendence ke skloňování) se vyskytuje u převážné většiny substantiv (sklonná substantiva). Výjimku tvoří skupina neohebných slov (nesklonná substantiva).¹⁵

Obecně se nesklonná slova vyznačují tím, že všechny jejich spisovné tvary vypadají stejně. Jsou to slova poměrně nová, málo frekventovaná, nebo přejatá z cizích jazyků a končící samohláskou.¹⁶ Ruský jazyk má více nesklonných podstatných jmen než jazyk český, protože pro většinu ruských nesklonných substantiv má čeština ohebný ekvivalent. Jako nesklonná chápe čeština pouze ta slova, která se plně nepodřídila českému skloňování.¹⁷ Tento typ podstatných jmen je pro flexivní jazyky, jako je čeština i ruština, velice netypický.¹⁸

Počet gramatických kategorií je u sklonných i nesklonných podstatných jmen totožný. Stejně jako substantiva sklonná mají i nesklonná substantiva pád, číslo, rod a rozdělují se

¹² HAVRÁNEK, Bohuslav, ed., 1961. *Příruční mluvnice ruštiny pro Čechy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 289 s.

¹³ ĎUROVIČ, Lubomír a Markus GIGER, 2020. *Paradigmatika spisovné ruštiny: hláskosloví a tvarosloví*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 79 s. ISBN 978-80-246-3915-4.

¹⁴ VOBOŘIL, Ladislav, 2015. *Praktická cvičení z ruštiny pro filology-překladaatele: (výklad a cvičení)*. Olomouc: Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, 14–16 s. ISBN 978-80-244-4450-5.

¹⁵ ARCHANHEL'S'KA, A. a V. SLOVÁK, 2017. *Morfologija sovremennogo russkogo jazyka v sopostavleniji s češškim: Morfologie současné ruštiny ve srovnání s češštinou*. 1-e izdanije. Olomouc: Universitet im. F. Palackého v Olomouci, 38 s. Studijní literatura. ISBN 978-80-244-5249-4.

¹⁶ CVRČEK, Václav, 2010. *Mluvnice současné češštiny*. Praha: Karolinum. 162 s. ISBN 978-80-246-1743-5.

¹⁷ BEDNAŘÍKOVÁ, Božena, 2011. *Cvičebnice z morfologie se zaměřením na flexi přejatých slov*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 33 s. ISBN 978-80-244-2969-4.

¹⁸ NEDOMOVÁ, Zdeňka, 2017. Proměny nesklonných přejatých substantiv v současné rušštině. *Opera Slavica* [online]. 27(4), 39 s. [cit. 2021-02-08]. ISSN 12117676.

na životná a neživotná.¹⁹ I přes to, že nesklonná substantiva nemění svůj tvar ani podle pádu ani podle čísla, je možné jejich gramatické kategorie určit pomocí shody (shodou přídavných jmen a rodových zájmen s daným substantivem²⁰) například *был в панораматическом кино, видел австралийских кенгуру*.

Klasifikační kategorie rodu se u ruských i českých nesklonných substantiv určuje podle přirozeného rodu. Životná podstatná jména nesklonná jsou buď mužského, nebo ženského rodu.

Mužského rodu jsou nesklonná osobní oslovení mužů zakončená samohláskou (*кули, маэстро*).²¹

Ženského rodu jsou v obou jazycích nesklonná ženská oslovení (*мисс, фрау // madam, lady*).²² V češtině se přejatá substantiva zakončená ve výslovnosti na *-i* (*brandy, rallye*) automaticky zařazují k rodu ženskému.²³ Ruština na tato slova nahlíží jako na rod střední.

Středního rodu jsou nejčastěji neživotná nesklonná podstatná jména.²⁴ Střední rod je chápán jako nevyhraněný, a proto se nezařaditelná nesklonná substantiva přiřazují právě k tomuto rodu.²⁵

Za střední rod považuje ruština i čeština nesklonné výrazy, které končí samohláskou (*пальто, шоссе, пагу, такси // hobby, turné, tabu, safari*).²⁶ U podstatných jmen

¹⁹ *Грамматические разряды склоняемых и несклоняемых существительных*, (© 2013–2021). Студми. Учебные материалы для студентов [online]. [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: https://studme.org/81194/dokumentovedenie/grammaticheskie_razryady_sklonyaemyh_nesklonyaemyh_suschestvitelnyh#166

²⁰ HAVRÁNEK, Bohuslav, ed., 1961. *Průruční mluvnice ruštiny pro Čechy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 279 s

²¹ HAVRÁNEK, Bohuslav, ed., 1961. *Průruční mluvnice ruštiny pro Čechy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 337 s.

²² VOBOŘIL, Ladislav, 2015. *Praktická cvičení z ruštiny pro filology-překladaatele: (výklad a cvičení)*. Olomouc: Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, 13 s. ISBN 978-80-244-4450-5.

²³ CVRČEK, Václav, 2010. *Mluvnice současné češtiny*. V Praze: Karolinum. 182 s. ISBN 978-80-246-1743-5.

²⁴ GREPL, Miroslav, KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Zdenka RUSÍNOVÁ, ed., 2008. *Průruční mluvnice češtiny*. Vyd 2., opr. [i.e. 3. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 269 s. ISBN 978-80-7106-980-5.

²⁵ PETR, Jan, 1986. *Mluvnice češtiny: vysokoškolská učebnice pro studenty filoz.a pedag.fak.stud.oboru č.73-21-8 a č.76-12-8 aprobece český jazyk*. Praha: Academia. 41 s.

²⁶ HAVRÁNEK, Bohuslav, ed., 1961. *Průruční mluvnice ruštiny pro Čechy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 337 s.

zakončených na *-a*, platí v ruštině podmínka, že na ně bude nahlíženo jako na nesklonná, pokud bude *-a* přízvučné (*буржуа, ампула*).²⁷

2.1 Druhy nesklonných substantiv v ruském a českém jazyce

Nesklonná substantiva vznikla z původně domácích slov nebo byla přejata z cizích jazyků.

Obecně jsou rozdíly mezi domácími a přejatými nesklonnými slovy zřetelné pouze v grafické nebo fonologické rovině. V přejatých výrazech se velmi často vyskytují netypické kombinace samohlásek a souhlásek. Naopak ve slovech domácích jsou používána taková spojení, které u přejímek najdeme jen okrajově.²⁸

2.1.1 Domácí nesklonná substantiva

Za domácí nesklonná substantiva považujeme v ruštině i v češtině zkratky, vlastní jména, ženská příjmení²⁹ a zeměpisné názvy končící samohláskou.

Zkratky vznikají v jazyce nejčastěji kvůli úspoře času a stručnosti. Proces zkracování existujících slov je jedním z aktivních slovtvorných procesů.³⁰

V ruském jazyce mohou být zkratky různých typů. Například písmenné (*МГУ – Московский государственный университет, ЧР – Чешская Республика, СССР – Союз Советских Социалистических Республик*), hláskové (*МИД – Министерство иностранных дел, РАН – Российская академия наук, США – Соединённые Штаты Америки*), smíšené (*сельно – сельское потребительское общество, гороно – городской отдел народного образования*), nebo složené (kompozita) (*завкафедрой – заведующий кафедрой, компартия – коммунистическая партия*).³¹ V ruštině se mohou

²⁷ *Несклоняемые существительные*, (© 2013–2021). Студми. Учебные материалы для студентов [online]. Dostupné z: https://studme.org/1016052018496/literatura/nesklonyaemye_suschestvitelnye#147 [cit. 2021-03-08].

²⁸ BIČAN, Aleš, 2020. Kombinace konsonantu s vokálem v českých slovech cizího původu. *Slovo a Slovesnost* [online]. 81(3), 163-164 s [cit. 2021-02-08]. ISSN 00377031.

²⁹ *Грамматические разряды склоняемых и несклоняемых существительных*, (© 2013–2021). Студми. Учебные материалы для студентов [online]. [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: https://studme.org/81194/dokumentovedenie/grammaticheskie_razryady_sklonyaemyh_nesklonyaemyh_suschestvitelnyh#166

³⁰ HAUSER, Přemysl, 1996. *Základní pojmy z nauky o slovní zásobě a tvoření slov*. Brno: Masarykova univerzita, 33 s. ISBN 80-210-1286-2.

³¹ ARCHANHELKA, A. a V. SLOVÁK, 2017. *Morfologija sovremennogo russkogo jazyka v sopostavleniji s češkim: Morfologie současné ruštiny ve srovnání s češtinou*. 1-e vydání. Olomouc: Universitet im. F. Palackého v Olomouci, 38 s. Studijní literatura. ISBN 978-80-244-5249-4. HAVRÁNEK, Bohuslav, ed., 1961. *Příruční mluvnice ruštiny pro Čechy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 351 s.

některé zkratky užívat jako sklonné i nesklonné (*МХАТ – Московский художественный академический театр, СМИ – средства массовой информации*).³²

Rod u zkratk a zkratkových slov je určován pomocí hlavního slova (jedno slovo ze zkratky v prvním pádě jednotného čísla).³³

Ojedinele, mohou i v češtině vznikat nesklonné zkratky a složeniny z čistě domácích slov (*ČNB – Česká národní banka, ЧКО – Чхранěная кражинная область, OSN – Организация spojených народов, будиžкничителу*).³⁴

V českém jazyce se za nesklonná domácí substantiva považují i zdomácnělé podoby ženských jmen, zakončené na *-í* (*Анčí, Алі*).³⁵

Čistě ruská příjmení, která končí na *-аго, -ово, -их* (*Живаго,³⁶ Черных, Дурново*), u kterých zůstává ženská podoba nepřechýlená, považuje ruština za nesklonná³⁷.

Ženská příjmení zakončená souhláskou (*Мария Мельник, Ирина Бегун*) se v ruském jazyce také nesklonují.³⁸ U těchto jmen došlo k nesklonnosti z morfologických příčin. Bývalé tvary druhého pádu změnily svůj pád na první a staly se příjmeními. Zároveň si zachovaly svou původní koncovku z druhého pádu, díky které se staly nesklonnými.³⁹

³² Несклоняемые существительные в современном именном склонении, (© 2013–2021). Студми. Учебные материалы для студентов [online]. [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: https://studme.org/1587040318577/literatura/nesklonyaemye_suschestvitelnye_sovremennom_imennom_s_klonenii

³³ ROZENTAL', Ditmar El'jaševič, Margarita Ivanovna FOMINA a Nina Sergejevna VALGINA, 1987. *Sovremennyj russkij jazyk*. 5. izd. pererab. Moskva: Vysšaja škola, 156 s.

³⁴ CVRČEK, Václav, 2010. *Mluvnice současné češtiny*. Praha: Karolinum. 147 s. ISBN 978-80-246-1743-5.

³⁵ CVRČEK, Václav, 2010. *Mluvnice současné češtiny*. Praha: Karolinum. 182 s. ISBN 978-80-246-1743-5.

³⁶ ARCHANHEL'SKA, A. a V. SLOVÁK, 2017. *Morfologija sovremennogo russkogo jazyka v sopostavleniji s češškim: Morfologie současné ruštiny ve srovnání s češštinou*. 1-e izdanije. Olomouc: Universitet im. F. Palackogo v Olomouce, 38 s. Studijní literatura. ISBN 978-80-244-5249-4.

³⁷ LEŠKA, Oldřich a Josef VESELÝ, 1987. *Přehled ruského tvarosloví*. 2., dopl. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. Pomocné knihy pro žáky (Státní pedagogické nakladatelství), 40 s.

³⁸ ARCHANHEL'SKA, A. a V. SLOVÁK, 2017. *Morfologija sovremennogo russkogo jazyka v sopostavleniji s češškim: Morfologie současné ruštiny ve srovnání s češštinou*. 1-e izdanije. Olomouc: Universitet im. F. Palackogo v Olomouce, 38 s. Studijní literatura. ISBN 978-80-244-5249-4.

³⁹ ĎUROVIČ, Lubomír a Markus GIGER, 2020. *Paradigmatika spisovné ruštiny: hláskosloví a tvarosloví*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 174 s. ISBN 978-80-246-3915-4.

V češtině takovým typům příjmení odpovídají „ustrnulé nepřímé pády substantiv“ (*Janů, Kubů*).⁴⁰

Některé zeměpisné názvy mají, především v hovorové ruštině, tendenci zůstat ve všech pádech v neměnném tvaru. Jsou to názvy zakončené na *-ово, -ево, -ино, -ыно* (*около Шереметьево, между Новоогарево и Жабино*).⁴¹ Ve specifických situacích se zeměpisná označení musela používat v nesklonné podobě. Zejména v období válečných korespondencí se mohlo stát, že některé skloňované tvary lokalit mohly ve zprávě vypadat stejně, a tak mohlo dojít k dezinformacím. Jako jeden z příkladů se uvádí „в Пушкине (может иметься в виду и Пушкин, и Пушкино)“⁴²

Dnes se zeměpisné názvy nesklonují ze dvou důvodů. Buď celé jejich jméno obsahuje nesklonné vlastní jméno, nebo mohou sloužit jako přívlastek ke skloňovaným obecným výrazům typu *село, станция, становище*.⁴³

2.1.2 Přejatá nesklonná substantiva

Všeobecně je přejímání cizích slov jedna z možností obohacování slovní zásoby daného jazyka.⁴⁴ Přejímání také dokládá styky s jinými národy a ukazuje na internacionální povahu vědy. Nejvíce se přejímky (přejatá slova, cizí slova) projevují v terminologiích. Můžeme na ně narazit v hudebním pojmenování, v technických dokumentech, ve sportovním názvosloví, v hudbě a v mnoha dalších oblastech.⁴⁵

Aby mohl jazyk přijmout slova cizího původu, využívá zákonu analogie. Analogie spočívá v tom, že se jazyk snaží neznámý termín co nejvíce asimilovat na základě podobností s již

⁴⁰ GREPL, Miroslav, KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Zdenka RUSÍNOVÁ, ed., 2008. *Průruční mluvnice češtiny*. Vyd 2., opr. [i.e. 3. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 268 s. ISBN 978-80-7106-980-5.

⁴¹ ARCHANHELKA, A. a V. SLOVÁK, 2017. *Morfologija sovremennogo russkogo jazyka v sopostavleniji s češkim: Morfologie současné ruštiny ve srovnání s češtinou*. 1-e izdanije. Olomouc: Universitet im. F. Palackogo v Olomouci, 38 s. Studijní literatura. ISBN 978-80-244-5249-4.

⁴² *Несклоняемые существительные в современном именном склонении*, (© 2013–2021). Студии. Учебные материалы для студентов [online]. [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: https://studme.org/1587040318577/literatura/nesklonyaemye_suschestvitelnye_sovremennom_imennom_s_klonenii

⁴³ *Несклоняемые существительные в современном именном склонении*, (© 2013–2021). Студии. Учебные материалы для студентов [online]. [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: https://studme.org/1587040318577/literatura/nesklonyaemye_suschestvitelnye_sovremennom_imennom_s_klonenii

⁴⁴ CVRČEK, Václav, 2010. *Mluvnice současné češtiny*. Praha: Karolinum. 78 s. ISBN 978-80-246-1743-5.

⁴⁵ HAUSER, Přemysl, 1996. *Základní pojmy z nauky o slovní zásobě a tvoření slov*. Brno: Masarykova univerzita, 11, 13, 22 s. ISBN 80-210-1286-2.

existujícími slovy. Přejatý výraz si může přizpůsobit přízvuk, grafickou podobu, nebo i systém skloňování. V souvislosti s přejímkami je velice častým typem analogie smyslová, kterou můžeme identifikovat při přiřazování rodu zkratkám a zkratkovým slovům.⁴⁶

Přejímat nesklonná podstatná jména začala ruština v období reforem Petra I v první čtvrtině 18. století. V této době kulminovala tendence k úplné adaptaci (skloňování) přejatých slov.⁴⁷ V textech se bylo možné setkat se skloňovanými i neskloňovanými variantami.⁴⁸ Od poloviny 19. století tento trend upadá a přejímky z cizích jazyků si udržují svoji nesklonnost jako svůj základní rys.⁴⁹ Největší počet nesklonných výrazů přijímá ruština po roce 1917, především zkratková slova a nesklonná příjmení. V 70. letech 20. století se Iosif Mučnik pokusil sestavit seznam nesklonných substantiv. Jeho práce obsahovala 390 lexémů. Nejpočetnější skupinou tenkrát byla slova se zakončením na *-o*. Ve 20. století zájem o nesklonná substantiva v ruském jazyce vzrostl. V dalších vědeckých pracích významných lingvistů můžeme nalézt slovníky nesklonných slov, ve kterých se nachází přes 1300 někde dokonce i přes 1600 hesel.⁵⁰

V poválečném období byl proces přejímání slov značně zpomalen, protože se ruština snažila nahrazovat nesklonná pojmenování úplně novými nebo opisnými ruskými tvary.

V sovětské éře se nesklonná slova používala jako moderní slovotvorná báze pro neologismy (*бюро – партбюро, бюро погоды*).⁵¹ Také se spouště nesklonným slovům začal význam rozšiřovat. Například slovo *радио* ze začátku pojmenovávalo typ bezdrátové

⁴⁶ МАРИНОВА, Е., 2013. *Принцип аналогии в родовом оформлении иноязычных существительных (на материале русского языка)*. Вестник Нижегородского университета им. Н.И. Лобачевского [online]. 145, 147–148 s. [cit. 2021-02-13]. ISSN 19931778.

⁴⁷ NEDOMOVÁ, Zdeňka, 2015. GENEZE NESKLONNÝCH SUBSTANTIV V RUŠTINĚ / The genesis of indeclinable nouns in Russian. *Studia Slavica* [online]. 19(1), 171–172 s. [cit. 2021-02-08]. ISSN 18035663.

⁴⁸ *Несклоняемые существительные в современном именном склонении*, (© 2013–2021). Студми. Учебные материалы для студентов [online]. [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: https://studme.org/1587040318577/literatura/nesklonyaemye_suschestvitelnye_sovremennom_imennom_s_klonenii

⁴⁹ NEDOMOVÁ, Zdeňka, 2015. GENEZE NESKLONNÝCH SUBSTANTIV V RUŠTINĚ / The genesis of indeclinable nouns in Russian. *Studia Slavica* [online]. 19(1), 171–172 s. [cit. 2021-02-08]. ISSN 18035663.

⁵⁰ NEDOMOVÁ, Zdeňka, 2017. Proměny nesklonných přejatých substantiv v současné ruštině. *Opera Slavica* [online]. 27(4), 34–36 s. [cit. 2021-02-08]. ISSN 12117676.

⁵¹ NEDOMOVÁ, Zdeňka, 2015. GENEZE NESKLONNÝCH SUBSTANTIV V RUŠTINĚ / The genesis of indeclinable nouns in Russian. *Studia Slavica* [online]. 19(1), 171–172 s. [cit. 2021-02-08]. ISSN 18035663.

komunikace pomocí rádiových vln. Později tento nesklonný výraz označoval i přijímač, který tento typ komunikace umožňoval (*rádio*).⁵²

Největší počet přejímek z cizích jazyků zaznamenala ruština na konci 20. století, především kvůli rozvoji ekonomických a politických styků Ruska s dalšími zeměmi.⁵³ Na počátku 21. století se do ruštiny i do češtiny začínají hojně přijímat slova z angličtiny (*ноу-хау // know-how*⁵⁴ *пемпо, шоу // retro, show*).⁵⁵

Za přejatá nesklonná substantiva se v ruském i českém jazyce považují podstatná jména obecná i vlastní zakončená samohláskou (*ателье, кенгуру, шимпанзе, Леонардо да Винчи, Отелло // graffiti, kiwi*). V češtině jsou navíc nesklonná i přejatá ženská vlastní jména (*Ester, Rachel*).⁵⁶

Dále ruština vnímá jako nesklonná substantiva nedávno přejaté tvary ukrajinských příjmení se zakončením *-ко, -енко* (*Шевченко, Ткаченко*),⁵⁷ i mezinárodní zkratky (*НАТО, ЮНЕСКО*).⁵⁸

Přejatým zkratkám je v ruském jazyce přiřazen rod na základě překladu jejich hlavního slova. Například *АСЕАН – Ассоциация государств Юго-Восточной Азии* má hlavní slovo *ассоциация* (ženský rod), na základě kterého je celé zkratce přiřazen ženský rod. Na stejném principu bude rod přiřazen i nesklonné zkratce *НАСА – Национальное*

⁵² *Несклоняемые существительные в современном именном склонении*, (© 2013–2021). Студми. Учебные материалы для студентов [online]. [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: https://studme.org/1587040318577/literatura/nesklonyaemye_suschestvitelnye_sovremennom_imennom_s_klonenii

⁵³ NEDOMOVÁ, Zdeňka, 2017. Proměny nesklonných přejatých substantiv v současné ruštině. *Opera Slavica* [online]. 27(4), 37–39 s. [cit. 2021-02-08]. ISSN 12117676.

⁵⁴ NEDOMOVÁ, Zdeňka, 2013. Paparazzi, macho, guru, yeti – nesklonna zivotna apelativa v rustine a cestine / Paparazzi, macho, guru, yeti – indeclinable animate appellatives in Russian and Czech. *Studia Slavica* [online]. 17(1), 100 s. [cit. 2021-02-08]. ISSN 18035663.

⁵⁵ *Несклоняемые существительные в современном именном склонении*, (© 2013–2021). Студми. Учебные материалы для студентов [online]. [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: https://studme.org/1587040318577/literatura/nesklonyaemye_suschestvitelnye_sovremennom_imennom_s_klonenii

⁵⁶ CVRČEK, Václav, 2010. *Mluvnice současné češtiny*. V Praze: Karolinum. 182 s. ISBN 978-80-246-1743-5.

⁵⁷ ARCHANHELSKA, A. a V. SLOVÁK, 2017. *Morfologija sovremennogo russkogo jazyka v sopostavleniji s češským: Morfologie současné ruštiny ve srovnání s češtinou*. 1-e izdanije. Olomouc: Universitet im. F. Palackého v Olomouce, 39 s. Studijní literatura. ISBN 978-80-244-5249-4.

⁵⁸ ŽAŽA, Stanislav, 1999. *Ruština a čeština v porovnávacím pohledu*. 2. přeprac. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 27 s. ISBN 802102058X.

управление по авиации и исследованию космического пространства, která je pod vlivem slova *управление* klasifikována jako rod střední.⁵⁹

Ruský a český jazyk se výrazně liší v oblasti postoje k přejatým slovům. I přes to, že ruština i čeština přejímala skoro ze stejných zdrojových jazyků, je ruština ve své slovní zásobě více přístupná cizím vlivům. Čeština se aktivně bránila neobvyklým jazykovým jevům a raději tvořila kalky a slova napodobovala, než aby cizí slova přímo přejímala.⁶⁰

Český jazyk si velice rád přejaté výrazy připodobňuje. Některým nesklonným slovům přidá čeština na konec souhlásku, díky které je může zařadit do systému skloňování, jako například u slov *poník*, nebo *ateliér*. Naopak ruština si přejímky připodobňuje jen ve zcela výjimečných případech. U cizích vlastních jmen je pro češtinu stěžejní výslovnost daného slova.⁶¹

Při procesu přejímání český jazyk preferuje zachování rodu z původního jazyka. Naopak v ruštině hraje klíčovou roli zakončení tvaru prvního pádu jednotného čísla. Když přejaté slovo končí v ruském jazyce na tvrdou souhlásku, je jednoznačně zařazeno k mužskému rodu. Když je na konci přejímky měkká souhláska, je slovo rodu ženského.⁶² V českém jazyce se nesklonné přejímky primárně určují jako rod střední. V češtině zcela výjimečně náleží nesklonná substantiva k rodu mužskému nebo ženskému.⁶³

U přejatých nesklonných zeměpisných názvů je pro ruštinu klíčová výslovnost v cizím jazyce. Čeština naopak dává přednost tvarům v historickém slovanském znění (*Мюнхен–Mnichov*).

V ruském i českém jazyce se rod nesklonných geografických názvů řídí obecným slovem připojeným ve formě přívlastku. Například názvu *Kanpu* je přiřazen rod mužský, protože je to *отров* (mužský rod), nebo je mužský rod přiřazen i názvu *Сочу*, protože je to *город* (mužský rod). Stejný přístup je v ruštině používán i při přiřazení rodu k nesklonným

⁵⁹ *Род русских несклоняемых существительных*, (© 2013–2021). Студми. Учебные материалы для студентов [online]. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: https://studme.org/129384/literatura/russkih_nesklonyaemyh_suschestvitelnyh#136

⁶⁰ HAUSER, Přemysl, 1996. *Základní pojmy z nauky o slovní zásobě a tvoření slov*. Brno: Masarykova univerzita, 15–16 s. ISBN 80-210-1286-2.

⁶¹ CVRČEK, Václav, 2010. *Mluvnice současné češtiny*. Praha: Karolinum. 147 s. ISBN 978-80-246-1743-5.

⁶² ŽAŽA, Stanislav, 1999. *Ruština a čeština v porovnávacím pohledu*. 2. přeprac. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 52–53 s. ISBN 802102058X.

⁶³ PETR, Jan, 1986. *Mluvnice češtiny: vysokoškolská učebnice pro studenty filoz. a pedagog. fak. stud. oboru č. 73-21-8 a č. 76-12-8 aprobace český jazyk*. Praha: Academia. 42 s.

názvům zahraničních deníků a novin. Například *Фигаро литерер* je журнал (mužský rod), a proto mu bude přiřazen rod mužský, nebo *газета* (ženský rod) *Дейли Уоркер* je rodu ženského.⁶⁴

Takových případů při určování rodů u nesklonných názvů lze v ruštině i češtině nalézt nepřeberné množství, například *Malawi – jezero* (střední rod), *Малави – озеро* (средний род), *Ussuri – řeka* (ženský rod), *Уссури – река* (женский род). V češtině bude nesklonný zeměpisný název *Soči* přiřazen k rodu střednímu, protože je to město (rod střední).⁶⁵

Z uvedeného příkladu s městem *Soči*, které má v ruštině jiný rod (mužský) než v češtině (střední) je zřejmé, že z důvodu odlišné rodové klasifikace přiděleného přívlastku (*město – город*) se bude čeština v případech zeměpisných názvů od ruštiny odlišovat.⁶⁶

Stejně jako u nesklonných zeměpisných názvů nebo pojmenování novin se i přejatá nesklonná obecná jména přiřazují k rodům podle své souvislosti s jinými slovy. V ruštině například slovo *кофе* podle novějších ruských gramatik nepatří ke střednímu rodu, ale určuje se jako rod mužský kvůli sémantické spojitosti se slovem *напиток*, který je rodu mužského. Stejně tak přejaté nesklonné slovo *салями* je přiřazeno k rodu ženskému kvůli sémantice slova *колбаса* (ženský rod).⁶⁷

Také v češtině můžeme nalézt podobné asociace při rodové klasifikaci, například slovo *avenue* je přiřazeno k rodu ženskému kvůli spojitosti se slovem *улице* (ženský rod).⁶⁸

Za přejatá nesklonná podstatná jména můžeme považovat i peněžní názvy a fyzikální veličiny. Většinu měn lze v češtině lehce přiřadit k existujícímu typu a skloňovat (*euro – eura, dolar – dolary*). Ve světě nalezneme i exotičtější pojmenování měn, které zůstávají

⁶⁴ Род несклоняемых существительных иноязычного происхождения, (© 2013–2021). Студми. Учебные материалы для студентов [online]. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: https://studme.org/129383/literatura/nesklonyaemyh_suschestvitelnyh_inoyazychnogo_proishozhdeniya#271

⁶⁵ Род несклоняемых существительных иноязычного происхождения, (© 2013–2021). Студми. Учебные материалы для студентов [online]. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: https://studme.org/129383/literatura/nesklonyaemyh_suschestvitelnyh_inoyazychnogo_proishozhdeniya#271

⁶⁶ SEDLÁČEK, Miroslav. 1980. Zeměpisné názvy v novém Rusko-českém slovníku. *Naše řeč*. 63(1), 40-42. ISSN 0027-8203 (tisk), 2571-0893 (online).

⁶⁷ Род несклоняемых существительных иноязычного происхождения, (© 2013–2021). Студми. Учебные материалы для студентов [online]. [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: https://studme.org/129383/literatura/nesklonyaemyh_suschestvitelnyh_inoyazychnogo_proishozhdeniya#271

⁶⁸ PETR, Jan, 1986. *Mluvnice češtiny: vysokoškolská učebnice pro studenty filoz.a pedagog.fak.stud.oboru č.73-21-8 a č.76-12-8 aprobace český jazyk*. Praha: Academia. 42 s.

v obou jazycích nesklonná. Jsou to ve většině případů substantiva končící samohláskou (*paraguayské guarani, afghánské afghání, vietnamské xu, ekvádorské sucre*⁶⁹ // *гуарани, афгани, су, сукре*). Ruský i český jazyk přijal i spoustu nesklonných názvů fyzikálních veličin (*curie, henry, fermi*⁷⁰ // *Генри, Ферми, фарад*).

V ruštině jsou nejproblematictější pro překlad a skloňování víceslovné názvy. Obecně se k víceslovným názvům doporučuje dosadit obecné jméno ve funkci přívlastku, a to poté skloňovat.⁷¹

⁶⁹ HELCL, Miloš. 1967. Názvy cizích měn a jejich tvarotvorné obměňování v českém textu. *Naše řeč*. 50(4), 206-214. ISSN 0027-8203 (tisk), 2571-0893 (online).

⁷⁰ OBDRŽÁLEK, Jan. 1998. Gramatické obtíže u názvů fyzikálních jednotek. *Naše řeč*. 81(2-3), 124-128. ISSN 0027-8203 (tisk), 2571-0893 (online).

⁷¹ ŽAŽA, Stanislav, 1999. *Ruština a čeština v porovnávacím pohledu*. 2. přeprac. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 55–57 s. ISBN 802102058X.

PRAKTICKÁ ČÁST

Cílem praktické části je vytvořit přehledné seznamy nalezených nesklonných podstatných jmen s důrazem na přidělený rod v ruském a českém jazyce.

V druhé kapitole teoretické části jsou zmíněné charakteristické znaky nesklonných podstatných jmen. Například teoretická část poukazuje na fakt, že se v rámci přiřazování k rodové klasifikaci některé nesklonné názvy zařazují podle obecného podstatného jména, připojeného ve formě přívlastku. Z tohoto faktu je zřejmé, že především u nesklonných zeměpisných názvů nebude rod u českých a ruských slov shodný.

Dále je v teoretické části zmíněno, že tendence k přiřazování přejatých nesklonných substantiv primárně ke střednímu rodu je pro oba jazyky totožná (když cizí slovo končí samohláskou je ve většině případů automaticky chápáno jako rod střední). Na základě tohoto znaku je očekáváno, že by měla převažovat kombinace rodů u nalezených substantiv střední rod v ruštině – střední rod v češtině.

Bylo také uvedeno, že se čeština aktivně snaží cizí přejatá slova (nesklonná) připodobňovat a následně přiřazovat do svého skloňovacího systému (stanou se sklonnými). Tím pádem je jasné, že se v ruském jazyce nachází více nesklonných podstatných jmen než v jazyce českém.

Jako úkol jsem si zadala všechny tato charakteristická tvrzení o nesklonných podstatných jménech potvrdit na základě nalezeného materiálu z praktické části.

Pro splnění zadaného úkolu a cíle bakalářské práce jsem si nejdříve zvolila vhodné výkladové slovníky. Klíčová pro mě byla kritéria vydavatelství, rok vydání, dostupnost, počet dodatkových informací o slově a počet slov.

Potřebná data jsem excerpovala ze dvou výkladových slovníků. V prvním Rusko-českém slovníku od nakladatelství LEDA, jsem každé písmeno abecedy pečlivě prošla a vyhledávala zkratku: **neskl.** Z vyhledaných slov jsem si do tabulek zaznamenala jejich ruskou podobu, přidělený rod v ruském jazyce a český ekvivalent. Podle českých ekvivalentů jsem slovníková hesla rozdělila do dvou kategorií: nesklonná slova s ekvivalentem v české podobě, pro která máme v českém jazyce samostatné slovo nebo ho překládáme opisem a na slova s ekvivalentem v původní podobě. K českým podstatným jménům jsem následně dohledala, zda jsou v češtině také nesklonná, nebo jestli je čeština

skloňuje. Ke sklonným českým podstatným jménům jsem do tabulky uvedla zkratku **skl.** a k nesklonným zkratku **neskl.** Do tabulky s ekvivalentem v původní podobě jsem zařadila všechna slova, která byla ať už graficky nebo foneticky podobná danému ruskému tvaru. Rod u českých podstatných jmen jsem si doplňovala, nebo vyhledávala pomocí Internetové jazykové příručky.

V druhém Česko-ruském slovníku, také od společnosti LEDA, jsem pozornost věnovala opět zkratce: **neskl.** V tomto slovníku jsem si již pouze doplňovala tabulky podle příkladů nesklonných podstatných jmen zmíněných v literatuře, kterou jsem v rámci svého studia filologie střetla a v prvním slovníku nebyly zahrnuty. I v tomto případě jsem si rod v českém jazyce vyhledávala, nebo ověřovala pomocí Internetové jazykové příručky.

3. Tabulky nesklonných substantiv

Tabulky jsem vytvořila pomocí aplikace Microsoft Word. Do levého horního rohu tabulek jsem umístila písmeno abecedy. Pro každé písmeno jsem vytvořila tabulku zvlášť, do které jsem v abecedním pořadí zařadila všechna nashromážděná slova a k nim příslušná data. Tabulky i slova jsou seřazena podle ruské abecedy.

3.1. Tabulky nesklonných substantiv s ekvivalentem v české podobě

A	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalent v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	авиапоу	střední	ženský	letecká přehlídka	skl.
2.	авизо	střední	střední	návěští	skl.
3.	авто	střední	mužský	hov. auto	skl.
4.	аллегри	střední	ženský	tombola	skl.
5.	амбре	střední	ženský	vůně	skl.
6.	ампула	střední	ženský	role	skl.
7.	ассорти	střední	mužský	míchaný kompot	skl.
8.	ателье	střední	mužský	ateliér	skl.
9.	аутодафе	střední	střední	upálení	neskl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v české podobě 1

Б	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalent v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	баккара	střední	střední	křišťálové sklo	skl.
2.	безе	střední	ženský	pusinky	skl.
3.	бибабо	ženský	mužský	maňásek	skl.
4.	бигуди	střední	ženský	natačky	skl.
5.	бизнесумен	ženský	ženský	podnikatelka	skl.
6.	бланманже	střední	mužský	krémový puding	skl.
7.	боа	mužský	mužský	hroznýš	skl.
8.	бордо	střední	střední	víno bordeaux	neskl.
9.	бра	střední	mužský	nástěnný svícen	skl.
10.	буржуа	mužský	mužský	měšťák	skl.
11.	буриме	střední	ženský	hra na rýmy	skl.
12.	бюро	střední	ženský i mužský	kancelář, psací stůl	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v české podobě 2

В	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalent v češtině	skl. neskl. v češtině
1.	визави	mužský i ženský	mužský	protějšek	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v české podobě 3

Г	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalent v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	галифе	střední	mužský	jezdecké kalhoty	skl.
2.	гороно	mužský	mužský	odbor pro školství	skl.
3.	грузотакси	střední	střední	nákladní taxi	neskl.
4.	гуано	střední	mužský	trus mořských ptáků	skl.
5.	гумми	střední	ženský	klovatina	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v české podobě 4

Д	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalent v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	досье	střední	ženský	dokumentace	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v české podobě 5

Ж	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalent v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	жюри	střední	ženský	porota	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v české podobě 6

И	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalent v češtině	skl. neskl. v češtině
1.	иваси	ženský	ženský	sardinka	skl.
2.	имярек	mužský	mužský	pan	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v české podobě 7

К	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalent v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	кавасаки	mužský	mužský	motorový rybářský člun	skl.
2.	кали	střední	střední	žiravé draslo	skl.
3.	каре	střední	mužský	čtyřúhelník	skl.
4.	кафе	střední	ženský	kavárna	skl.
5.	кашне	střední	ženský	Šála	skl.
6.	кашпо	střední	mužský	květináč	skl.
7.	кенгуру	mužský	mužský	klokan	skl.
8.	кепи	střední	ženský	čepice	skl.
9.	колье	střední	mužský	náhrdelník	skl.
10.	кольраби	ženský	mužský	kedluben	skl.
11.	консоне	střední	mužský	bujón	skl.
12.	кофе	mužský i střední	ženský	káva	skl.
13.	кредо	střední	střední	vyznání	skl.
14.	кроки	střední	mužský	náčrt	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v české podobě 8

М	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalent v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	манто	střední	mužský	volný plášť	skl.
2.	мисс	ženský	ženský	slečna	skl.
3.	миссис	ženský	ženský	paní	skl.
4.	монпансье	střední	mužský	tvrdé ovocné bonbony	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v české podobě 9

Н	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalent v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	нонсенс	mužský	mužský	nesmysl	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v české podobě 10

П	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalent v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	па	ženský	mužský	taneční krok	skl.
2.	пальто	střední	mužský	kabát	skl.
3.	парвеню	mužský	mužský	povýšenec	skl.
4.	партбюро	střední	mužský	stranický výbor	skl.
5.	пенсне	střední	mužský	skřípec	skl.
6.	полупальто	střední	mužský	tříčtvrteční kabát	skl.

7.	портмоне	střední	ženský	peněženka	skl.
8.	порто-франко	střední	mužský	svobodný přístav	skl.
9.	портъе	mužský	mužský	vrátný	skl.
10.	пресс-бюро	střední	ženský	tisková kancelář	skl.
11.	пресс-папье	střední	střední	těžitko	skl.
12.	профбюро	střední	mužský	odborový výbor	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v české podobě 11

P	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalent v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	рандеву	střední	ženský	schůzka	skl.
2.	рефери	střední	mužský	rozhodčí	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v české podobě 12

C	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalent v češtině	skl. /neskl. v češtině
1.	сабо	mužský i střední	mužský	dřeváky	skl.
2.	сальдо	střední	mužský	zůstatek	skl.
3.	саше	střední	střední	psaníčko z látky na kapesníky	skl.
4.	серсо	střední	ženský	házená kroužky	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v české podobě 13

T	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalent v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	табло	střední	ženský	informační tabule	skl.
2.	тильбюри	střední	mužský	otevřený dvojkolový vozík	skl.
3.	тире	střední	ženský	pomlčka	skl.
4.	ткемали	střední	mužský	slivoň	skl.
5.	трюмо	střední	střední	vysoké stojací zrcadlo	skl.
6.	туше	střední	střední	poloha na lopatkách při zápase	skl.
7.	тюрбо	střední	ženský	kambala veliká	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v české podobě 14

У	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalent v češtině	skl. / /neskl. v češtině
1.	управделами	mužský	mužský i ženský	vedoucí	skl.
2.	удру	mužský	ženský	urdština	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v české podobě 15

Ф	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalent v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	фабльо	střední	ženský	veršovaná povídka	skl.
2.	факсимиле	střední	střední	razítko s podpisem	skl.
3.	фигаро	střední	střední	bolerko	skl.
4.	фламинго	mužský	mužský	plameňák růžový	skl.
5.	фортепяно	střední	mužský	klavír	skl.
6.	фотореле	střední	střední	světelné relé	neskl.
7.	фрейлейн	ženský	ženský	slečna	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v české podobě 16

Х	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalent v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	хаки	střední	ženský	khaki látka	skl.
2.	хана	ženský	ženský	záhuba	skl.
3.	хинди	mužský	ženský	hindština	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v české podobě 17

Ц	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalent v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	Цирлих-манирлих	mužský i ženský	mužský	afektovaný člověk	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v české podobě 18

Ч	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalent v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	чичероне	mužský	mužský	průvodce turistů	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v české podobě 19

Ш	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalent v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	шале	střední	ženský	horská chata	skl.
2.	шоссе	střední	ženský	ulice	skl.
3.	шү	střední	ženský	ozdobná mašle	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v české podobě 20

Э	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalent v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	экспозе	střední	mužský	výklad	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v české podobě 21

3.2. Tabulky nesklonných substantiv s ekvivalentem v původní podobě

A	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	авторалли	střední	ženský i střední	automobilová rallye	neskl.
2.	адажио	střední	střední	adagio	skl.
3.	азу	střední	střední	azu	neskl.
4.	алиби	střední	střední	alibi	neskl.
5.	аллегретто	střední	střední	allegretto	neskl.
6.	аллегро	střední	střední	allegro	neskl.
7.	анданте	střední	střední	andante	neskl.
8.	антинейтрино	střední	střední	antineutrino	skl.
9.	антраша	střední	mužský	entrechat	neskl.
10.	апачи	mužský	mužský	apač	skl.
11.	арго	střední	mužský	argot	skl.
12.	ариозо	střední	střední	arioso	neskl.
13.	атташе	mužský	mužský	atašé	neskl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v původní podobě 1

Б	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	баккара	střední	mužský	bakarat	skl.
2.	банджо	střední	střední	bendžo	skl.
3.	барокко	střední	střední	baroko	skl.
4.	бери-бери	ženský	střední	beri-beri	neskl.
5.	биде	střední	mužský	bidet	skl.
6.	бикини	střední	ženský	bikiny	skl.
7.	бильбоке	střední	střední	bilboquet	neskl.
8.	бистро	střední	střední	bistro	skl.
9.	боа	střední	střední	boa	neskl.
10.	болеро	střední	střední	bolero	skl.
11.	брокколи	ženský	ženský	brokolice	skl.
12.	буги-вуги	mužský	střední	boogie woogie	neskl.
13.	бунгало	střední	mužský	bungalov	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v původní podobě 2

В	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	варьете	střední	střední	varieté	neskl.
2.	ватерполо	střední	střední	vodní pólo	skl.
3.	вето	střední	střední	veto	skl.
4.	видео	střední	mužský	videofilm	skl.
5.	виски	střední	ženský	whisky	neskl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v původní podobě 3

Г	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	гестапо	střední	střední	gestapo	skl.
2.	гетто	střední	střední	ghetto	skl.
3.	глиссандо	střední	střední	glissando	skl.
4.	граффити	střední	střední	graffiti	neskl.
5.	гризли	mužský	mužský	grizzly	skl.
6.	группетто	střední	střední	grupeto	neskl.
7.	гуру	mužský	mužský	guru	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v původní podobě 4

Д	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	декольте	střední	mužský	dekolt	skl.
2.	депо	střední	střední	depo	skl.
3.	джиу-джитсу	střední	střední	džiu-džitsu	neskl.
4.	дзюдо	střední	střední	džudo	skl.

5.	динамо	střední i ženský	střední	dynamo	skl.
6.	динго	mužský	mužský	dingo	skl.
7.	диско	střední	střední	disko	skl.
8.	домино	střední	střední	domino	skl.
9.	драже	střední	střední	dražé	neskl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v původní podobě 5

Е	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	евро	střední	střední	euro	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v původní podobě 6

Ж	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	жабо	střední	mužský	žabot	skl.
2.	жалюзи	střední	ženský	žaluzie	skl.
3.	желе	střední	střední	želé	neskl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v původní podobě 7

З	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	зебу	mužský	mužský	zebu	skl.
2.	зулу	mužský	mužský	zulu	neskl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v původní podobě 8

И	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	импресарио	mužský	mužský	impresário	skl.
2.	индиго	střední	střední	indigo	skl.
3.	инкогнито	střední	střední	inkognito	skl.
4.	интервью	střední	střední	interview	neskl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v původní podobě 9

Й	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	йети	mužský	mužský	yetti	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v původní podobě 10

К	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. neskl. v češtině
1.	кабаре	střední	mužský	cabaret	skl.
2.	казино	střední	střední	casino	skl.
3.	какаду	mužský	mužský	kakadu	skl.
4.	какао	střední	střední	kakao	skl.
5.	камикадзе	mužský	mužský	kamikadze	skl.
6.	каное	střední	ženský	kánoe	skl.
7.	караоке	střední	střední	karaoke	neskl.
8.	каприччио	střední	ženský	capriccio	skl.
9.	каратэ	střední	střední	karate	neskl.
10.	киви	střední	střední	kiwi	neskl.
11.	кимоно	střední	střední	kimono	skl.
12.	кино	střední	střední	kino	skl.
13.	клише	střední	střední	klišé	neskl.
14.	колибри	mužský i ženský	mužský	kolibřík	skl.
15.	коми	mužský i ženský	mužský	jazyk komi	neskl.
16.	коммюнике	střední	střední	komuniké	neskl.
17.	контральто	střední	mužský	hluboký alt	skl.
18.	конферансье	mužský	mužský	konferenciér	skl.
19.	конфетти	střední	ženský	konfeta	skl.
20.	корнфлекс	mužský	mužský	cornflakes	neskl.
21.	кули	mužský	mužský	kuli	skl.
22.	купе	střední	střední	kupé	neskl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v původní podobě 11

Л	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	ландо	střední	mužský	landaur	skl.
2.	лассо	střední	střední	laso	skl.
3.	леди	ženský	ženský	lady	neskl.
4.	лечо	střední	střední	lečo	skl.
5.	либидо	střední	střední	libido	skl.
6.	либретто	střední	střední	libreto	skl.
7.	лобби	střední	ženský i střední	lobby	neskl.
8.	лото	střední	střední	loto	skl.
9.	люмбаго	střední	střední	lumbago	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v původní podobě 12

М	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	мадам	ženský	ženský	madam	neskl.
2.	манго	střední	střední	mango	skl.
3.	марабу	mužský	mužský	marabu	skl.
4.	мачете	střední	ženský	mačeta	skl.
5.	маэстро	mužský	mužský	maestro	skl.
6.	меню	střední	střední	menu	neskl.
7.	метро	střední	střední	metro	skl.
8.	мotto	střední	střední	motto	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v původní podobě 13

Н	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. neskl. v češtině
1.	неглиже	střední	střední	neglizé	neskl.
2.	нейтрино	mužský	střední	neutrino	neskl.
3.	ноу-хау	střední	střední	know-how	neskl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v původní podobě 14

П	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	паблисити	střední	ženský	publicita	skl.
2.	палаццо	střední	mužský	palác	skl.
3.	пани	ženský	ženský	paní	skl.
4.	паспарту	střední	ženský	pasparta	skl.
5.	пенальти	mužský	ženský	penalta	skl.
6.	перпетуум-мобиле	střední	střední	perpetuum mobile	skl.
7.	песо	střední	střední	peso	skl.
8.	пианино	střední	střední	piano	skl.
9.	пиано	střední	střední	piano	skl.
10.	плато	střední	střední	plató	neskl.
11.	плацебо	střední	střední	placebo	skl.
12.	плиссе	střední	střední	plisé	neskl.
13.	политбюро	střední	střední	politbyro	skl.
14.	поло	střední	střední	pólo	skl.
15.	пони	mužský	mužský	poník	skl.
16.	пончо	střední	střední	pončo	skl.
17.	попурри	střední	střední	potpourri	neskl.
18.	пресс-атташе	mužský	mužský	tiskový atašé	neskl.
19.	промилле	ženský	střední	promile	neskl.
20.	протеже	mužský	mužský	protežé	neskl.
21.	пьеро	mužský	mužský	pierot	skl.
22.	пюре	střední	střední	pyré	neskl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v původní podobě 15

P	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	рагу	střední	střední	ragú	neskl.
2.	радио	střední	střední	rádio	skl.
3.	ралли	střední	ženský i střední	rallye	neskl.
4.	рами	střední	ženský	ramie	skl.
5.	рантье	mužský	mužský	rentiér	skl.
6.	ранчо	střední	mužský	ranč	skl.
7.	ревю	střední	ženský	revue	skl.
8.	регби	střední	střední	ragby	neskl.
9.	резюме	střední	střední	resumé	neskl.
10.	реле	střední	střední	relé	neskl.
11.	реноме	střední	střední	renomé	neskl.
12.	ретро	střední	střední	retro	skl.
13.	ризотто	střední	střední	rizoto	skl.
14.	родео	střední	střední	rodeo	skl.
15.	рокайль	ženský	mužský	rokaj	skl.
16.	рококо	střední	střední	rokoko	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v původní podobě 16

C	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	саго	střední	střední	ságo	skl.
2.	сальто	střední	střední	salto	skl.
3.	салями	ženský	mužský	uherský salám	skl.
4.	самбо	střední	střední	sambo	skl.
5.	сари	střední	střední	sáří	neskl.
6.	сафари	střední	střední	safari	neskl.
7.	сирокко	mužský	střední	scirocco	skl.
8.	ситро	střední	ženský	citronáda	skl.
9.	скерцо	střední	střední	scherzo	skl.
10.	соло	střední	střední	sólo	skl.
11.	сомбреро	střední	střední	sombrero	skl.
12.	сопрано	střední	mužský	soprán	skl.
13.	спагетти	střední	ženský	špagety	skl.
14.	статус-кво	mužský	mužský	status quo	skl.
15.	стереокино	střední	střední	stereokino	skl.
16.	суахили	mužský	ženský	svahilština	skl.
17.	суфле	střední	střední	suflé	neskl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v původní podobě 17

Т	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	табу	střední	střední	tabu	neskl.
2.	такси	střední	střední	taxi	neskl.
3.	танго	střední	střední	tango	skl.
4.	техно	střední	střední	techno	skl.
5.	травести	střední	střední	travestie	skl.
6.	тремоло	střední	střední	tremolo	skl.
7.	трико	střední	mužský	trikot	skl.
8.	торнадо	střední	střední	tornádo	skl.
9.	турне	střední	střední	turné	neskl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v původní podobě 18

Ф	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	фиаско	střední	střední	fiasko	skl.
2.	филе	střední	střední	filé	neskl.
3.	фойе	střední	střední	foyer	neskl.
4.	фото	střední	ženský	fotka	skl.
5.	фрикасе	střední	střední	frikasé	neskl.
6.	фугато	střední	střední	fugato	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v původní podobě 19

Х	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	хаджи	mužský	mužský	hadži	skl.
2.	харакири	střední	střední	harakiri	neskl.
3.	хиппи	mužský	mužský	hippie	skl.
4.	хобби	střední	střední	hobby	neskl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v původní podobě 20

Ц	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. neskl. v češtině
1.	цеце	ženský	ženský	tse-tse	neskl.
2.	цицero	mužský	střední	cicero	skl.
3.	цунами	střední	ženský	tsunami	neskl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v původní podobě 21

Ш	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	шансонье	mužský	mužský	šansonier	skl.
2.	шапито	střední	střední	šapitó	neskl.
3.	шассе	střední	střední	chassé	neskl.
4.	шасси	střední	střední	šasi	neskl.
5.	шевро	střední	střední	ševro	skl.
6.	шимми	mužský	střední	šimy	neskl.
7.	шимпанзе	mužský	mužský	šimpanz	skl.
8.	шоу	střední	ženský	show	neskl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v původní podobě 22

Э	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	эмбарго	střední	střední	embargo	skl.
2.	эскимо	střední	střední	eskymo	skl.
3.	эскудо	střední	střední	escudo	skl.
4.	эсперанто	střední	střední	esperanto	skl.
5.	эссе	střední	mužský i ženský	esej	skl.
6.	эфенди	mužský	mužský	efendi	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v původní podobě 23

Я	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	янки	mužský	mužský	yankee	skl.
2.	яппи	mužský	mužský	yuppie	skl.

Tabulka neskl. s ekvivalentem v původní podobě 24

4. Tabulky nesklonných zeměpisných názvů

K vytvoření tabulek jsem opět využila aplikaci Microsoft Word. Tabulky zeměpisných názvů jsem roztrídila podle příslušného písmena v abecedě. Nesklonných zeměpisných názvů existuje nepřehledné množství. Do praktické části jsem vybrala 160 slov, která se mi zdála nejčastější, nebo mě něčím zaujaly (např. grafickou podobou, nebo kulturní zvláštností). Zeměpisné názvy i tabulky jsou řazeny podle ruské abecedy.

А	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	Абу-Даби	mužský	střední	Abú Dhabí	neskl.
2.	Адидже	ženský	ženský	Adiže	skl.
3.	Аяччо	mužský	střední	Ajaccio	skl.
4.	Аликанте	mužský	střední	Alicante	neskl.
5.	Алофи	mužský	střední	Alofi	neskl.
6.	Анже	mužský	střední	Anjou	neskl.
7.	Ассизи	mužský	střední	Assisi	neskl.

Tabulka neskl. zeměpisných názvů 1

Б	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	Баку	mužský	střední	Baku	neskl.
2.	Бали	mužský	střední	Bali	neskl.
3.	Бамако	mužský	střední	Bamako	skl.
4.	Банги	mužský	střední	Bangui	neskl.
5.	Бари	mužský	střední	Bari	neskl.
6.	Батуми	mužský	střední	Batumi	neskl.
7.	Бехине	mužský	ženský	Bechyně	skl.
8.	Бильбао	mužský	střední	Bilbao	skl.
9.	Биоко	mužský	střední	Bioko	neskl.
10.	Бисау	mužský	střední	Bissau	neskl.
11.	Бенгази	mužský	střední	Bengházi	neskl.
12.	Бордо	mužský	střední	Bordeaux	neskl.
13.	Борнео	mužský	střední	Borneo	skl.
14.	Брно	mužský	střední	Brno	skl.
15.	Брюгге	mužský	ženský	Bruggy	skl.
16.	Бурунди	ženský	střední	Burundi	neskl.

Tabulka neskl. zeměpisných názvů 2

В	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	Ватерлоо	střední	střední	Waterloo	neskl.
2.	Визовице	mužský	ženský	Vizovice	skl.
3.	Витковице	mužský	ženský	Vítkovice	skl.
4.	Виши	mužský	střední	Vichy	neskl.
5.	Волине	mužský	ženský	Volyně	skl.

Tabulka neskl. zeměpisných názvů 3

Г	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	Габороне	mužský	střední	Gaborone	neskl.
2.	Гвинея-Бисау	ženský	ženský	Guinea-Bissau	skl.
3.	Геттинген	mužský	mužský	Göttingen	skl.
4.	Глазго	mužský	střední	Glasgow	neskl.
5.	Гнездо	střední	střední	Hnězdno	skl.
6.	Гоби	ženský	střední	Gobi	neskl.
7.	Гонолулу	mužský	střední	Honolulu	neskl.
8.	Гуанчжоу	mužský	mužský	Kanton	skl.

Tabulka neskl. zeměpisných názvů 4

Д	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	Дахау	mužský	střední	Dachau	neskl.
2.	Дели	mužský	střední	Dillí	neskl.
3.	Джамму	mužský	střední	Džammú	neskl.
4.	Джерси	mužský	střední	Jersey	neskl.
5.	Джибути	mužský	střední	Džibuti	neskl.
6.	Душанбе	mužský	střední	Dušanbe	neskl.

Tabulka neskl. zeměpisných názvů 5

З	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	Закопане	mužský	střední	Zakopané	neskl.
2.	Замбези	ženský	střední	Zambezi	neskl.

Tabulka neskl. zeměpisných názvů 6

Й	slovo v ruštině	přiřazený rod v rus. jazyce	přiřazený rod v čes. jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl./ neskl. v češtině
1.	Йошкар-Ола	mužský	střední	Joškar-Ola	neskl.

Tabulka neskl. zeměpisných názvů 7

К	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	Кавасаки	mužský	střední	Kawasaki	neskl.
2.	Кале	mužský	střední	Calais	neskl.
3.	Калгари	mužský	střední	Calgary	neskl.
4.	Канзас-Сити	mužský	střední	Kansas City	neskl.
5.	Капри	mužský	střední	Capri	neskl.
6.	Карачи	mužský	střední	Karáčí	neskl.
7.	Катманду	mužský	střední	Káthmándú	neskl.
8.	Кентукки	mužský	střední	Kentucky	neskl.
9.	Кентерберри	mužský	střední	Canterbury	neskl.
10.	Килиманджаро	střední	střední	Kilimandžáro	skl.
11.	Киото	střední	střední	Kjóto	skl.
12.	Кито	mužský	střední	Quito	skl.
13.	Клюни	mužský	střední	Cluny	neskl.
14.	Ковентри	mužský	střední	Coventry	neskl.
15.	Коломбо	mužský	střední	Kolombo	skl.
16.	Коми	ženský	ženský	Komi	neskl.
17.	Конакри	mužský	střední	Conakry	neskl.
18.	Конго	střední	střední	Kongo	skl.
19.	Корфу	mužský	střední	Korfu	neskl.
20.	Кошице	mužský	ženský	Košice	skl.
21.	Куско	mužský	střední	Cuzco	skl.
22.	Кюрасао	mužský	střední	Curacao	skl.

Tabulka neskl. zeměpisných názvů 8

Л	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	Лас-Вегас	mužský	střední	Las Vegas	neskl.
2.	Лидице	mužský	ženský	Lidice	skl.
3.	Ломе	mužský	střední	Lomé	neskl.
4.	Лонг-Бич	mužský	střední	Long Beach	neskl.
5.	Люйшунь	mužský	mužský	Lu-Šun	neskl.

Tabulka neskl. zeměpisných názvů 9

М	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	Майами	mužský	střední	Miami	neskl.
2.	Малави	střední	střední	Malawi	neskl.
3.	Мали	střední	střední	Mali	neskl.
4.	Манагуя	mužský	ženský	Managua	skl.
5.	Марокко	střední	střední	Maroko	skl.
6.	Массачусетс	mužský	střední	Massachusetts	neskl.
7.	Мехико	mužský	střední	Mexiko	skl.
8.	Миссисипи	ženský	střední	Mississippi	neskl.
9.	Могадишо	mužský	střední	Mogadišo	skl.

10.	Монако	střední	střední	Monako	skl.
11.	Монтевидео	střední	střední	Montevideo	skl.
12.	Монте-Карло	mužský	střední	Monte Carlo	skl.

Tabulka neskl. zeměpisných názvů 10

Н	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	Нагасаки	mužský	střední	Nagasaki	neskl.
2.	Найроби	mužský	střední	Nairobi	neskl.
3.	Никарагуа	střední	ženský	Nikaragua	skl.
4.	Нойзидлер-Зе	střední	střední	Neziderské jezero	skl.

Tabulka neskl. zeměpisných názvů 11

О	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	Онтарио	střední	střední	Ontario	skl.
2.	Ориноко	ženský	střední	Orinoko	skl.
3.	Осло	mužský	střední	Oslo	skl.

Tabulka neskl. zeměpisných názvů 12

П	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	Па-Де-Кале	mužský	střední	Pas de Calais	neskl.
2.	Палермо	mužský	střední	Palermo	skl.
3.	Пардубице	mužský	ženský	Pardubice	skl.
4.	Перу	střední	střední	Peru	neskl.
5.	Подебради	mužský	mužský	Poděbrady	skl.
6.	Порт-оф-Спейн	mužský	mužský	Port of Spain	neskl.
7.	Прахатице	mužský	ženský	Prachatice	skl.
8.	Пуэрто-Рико	střední	střední	Portoriko	skl.

Tabulka neskl. zeměpisných názvů 13

Р	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	Равалпинди	mužský	střední	Rávalpindí	neskl.
2.	Римини	mužský	střední	Rimini	neskl.
3.	Рио-Гранде	ženský	střední	Rio Grande	skl.
4.	Рио-Де-Жанейро	mužský	střední	Rio de Janeiro	skl.

5.	Розтоки	mužský	mužský	Roztoky	skl.
6.	Рокицани	mužský	mužský	Rokycany	skl.
7.	Ропотамо	ženský	střední	Ropotamo	neskl.

Tabulka neskl. zeměpisných názvů 14

C	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	Сакраменто	mužský	střední	Sacramento	skl.
2.	Самоа	mužský	ženský	Samoa	skl.
3.	Сан-Антонио	mužský	střední	San Antonio	skl.
4.	Сан-Диего	mužský	střední	San Diego	skl.
5.	Сан-Марино	mužský	střední	San Marino	skl.
6.	Сан-Тропé	mužský	střední	Saint-Tropez	neskl.
7.	Сантьяго	mužský	střední	Santiago	skl.
8.	Санта-Фе	mužský	střední	Santa Fe	neskl.
9.	Санто-Доминго	mužský	střední	Santo Domingo	skl.
10.	Сан-Франциско	mužský	střední	San Francisco	skl.
11.	Сараево	mužský	střední	Sarajevo	skl.
12.	Саха	ženský	ženský	Sacha	neskl.
13.	Свитави	mužský	ženský	Svitavy	skl.
14.	Серенгети	mužský	střední	Serengeti	neskl.
15.	Скарборо	mužský	střední	Scarborough	neskl.
16.	Скопье	mužský	ženský	Skopje	skl.
17.	Солт-Лейк-Сити	mužský	střední	Salt Lake city	neskl.
18.	Сомали	střední	střední	Somálsko	skl.
19.	Сочи	mužský	střední	Soči	neskl.
20.	Сухуми	mužský	střední	Suchumi	neskl.
21.	Сьерра-Леоне	střední	ženský	Sierra Leone	skl.

Tabulka neskl. zeměpisných názvů 15

T	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	Таити	mužský	střední	Tahiti	neskl.
2.	Тампере	mužský	střední	Tampere	neskl.
3.	Тбилиси	mužský	střední	Tbilisi	neskl.
4.	Теннесси	střední	Mužský i ženský	Tennessee	neskl.
5.	Титикака	střední	střední	Titicaca	neskl.
6.	Тобаго	mužský	střední	Tobago	skl.
7.	Того	střední	střední	Togo	skl.
8.	Токио	mužský	střední	Tokio	skl.
9.	Торонто	mužský	střední	Toronto	skl.
10.	Триполи	mužský	mužský	Tripolis	skl.

Tabulka neskl. zeměpisných názvů 16

У	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	Удине	mužský	střední	Udine	neskl.
2.	Улан-Удэ	mužský	střední	Ulan-Ude	neskl.
3.	Уссури	ženský	ženský	Ussuri	neskl.

Tabulka neskl. zeměpisných názvů 17

Ф	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	Фиджи	střední	střední	Fidži	neskl.
2.	Фор-де-Франс	mužský	střední	Fort-de-France	neskl.
3.	Фудзи	mužský	střední	Fudži	neskl.

Tabulka neskl. zeměpisných názvů 18

Х	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	Ханчжоу	mužský	střední	Chang-čou	neskl.
2.	Хельсинки	mužský	ženský	Helsinky	skl.
3.	Хоккайдо	mužský	střední	Hokkaidó	neskl.
4.	Хонсю	mužský	střední	Honšú	neskl.
5.	Хуанхэ	ženský	střední	Chuang-Che	neskl.

Tabulka neskl. zeměpisných názvů 19

Ц	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	Цвиккау	mužský	mužský	Cvikov	skl.
2.	Цинциннати	mužský	střední	Cincinnati	neskl.
3.	Циттау	mužský	střední	Žitava	skl.

Tabulka neskl. zeměpisných názvů 20

Ч	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	Ческе-Будейовице	mužský	ženský	České Budějovice	skl.
2.	Чикаго	mužský	střední	Chicago	skl.
3.	Чили	mužský	střední	Chile	neskl.

Tabulka neskl. zeměpisných názvů 21

Ш	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	Шамони	mužský	střední	Chamonix	neskl.
2.	Шатт-эль-Араб	mužský	mužský	Šatt-al-Arab	neskl.
3.	Шпрее	ženský	ženský	Spréva	skl.

Tabulka neskl. zeměpisných názvů 22

Ю	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	Юнгфрау	ženský	ženský	Jungfrau	neskl.

Tabulka neskl. zeměpisných názvů 23

Я	slovo v ruštině	přiřazený rod v ruském jazyce	přiřazený rod v českém jazyce	ekvivalentní forma v češtině	skl. / neskl. v češtině
1.	Ямусукро	mužský	střední	Yamoussoukro	neskl.
2.	Янци	ženský	ženský	Jang-c-tiang	neskl.

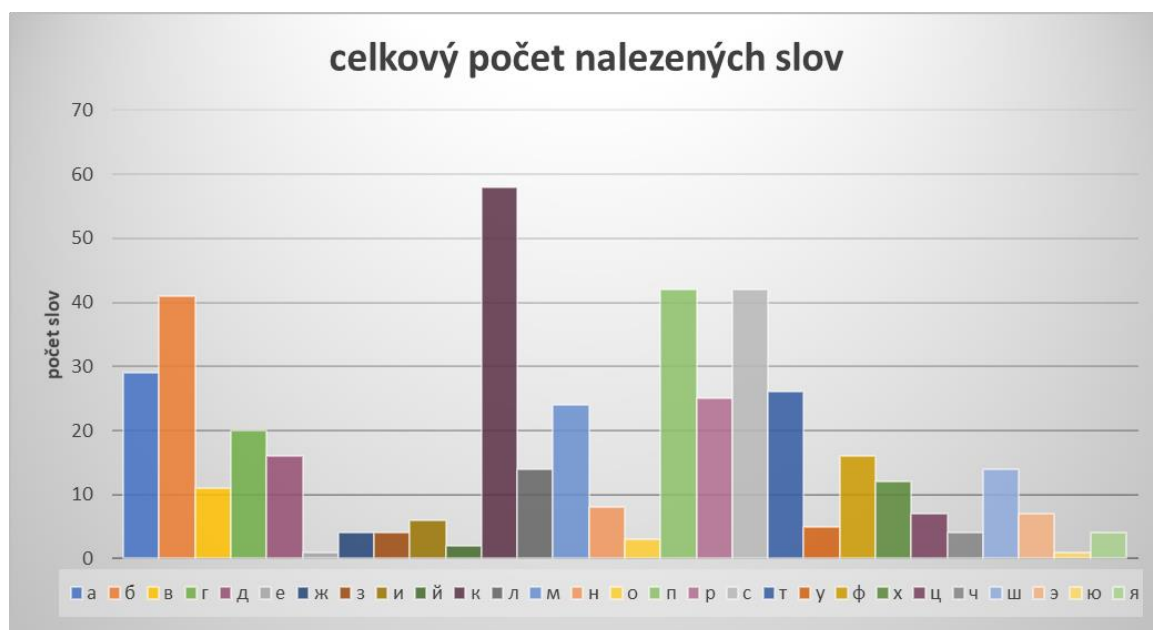
Tabulka neskl. zeměpisných názvů 24

5. Závěry z praktické části

Na základě sesbíraného materiálu, uvedeného v tabulkách z praktické části, jsem v aplikaci Microsoft Excel zjištěná data graficky zpracovala. Graficky zpracované výsledky jsou uvedeny ve formátu sloupcových a výsečových grafů, doplněné o jednu tabulku, se zdrojovými jazyky pro ekvivalenty s českou podobou. Výsledná zpracování stručně a jasně potvrzují charakteristická tvrzení o nesklonných podstatných jménech zmíněná v teoretické části.

Na začátku své práce jsem neměla zadaný požadovaný počet slov. Rozhodla jsem se zařadit do tabulek všechna slova, na která jsem při svém studiu slovníků (popřípadě i studiu filologie obecně) narazila.

Celkem praktická část zahrnuje 446 slov. V tabulkách nesklonných substantiv s ekvivalentem v české podobě je zapsáno celkem 93 slov a v tabulkách nesklonných substantiv s ekvivalentem v původní podobě je uvedeno 193 slov. Zeměpisných názvů jsem vybrala 160. Pro zpracování a lepší přehlednost v grafech jsem využila zkratk RJ pro jazyk ruský a CZ pro jazyk český. Při zpracovávání závěrů u rodů jsem u slov se dvěma přiřazenými rody pracovala vždy s prvním uvedeným rodem v tabulce. V kapitole závěry pro kombinace rodů a ke dvojímu rodu už zpracovávám oba uvedené rody z tabulek.

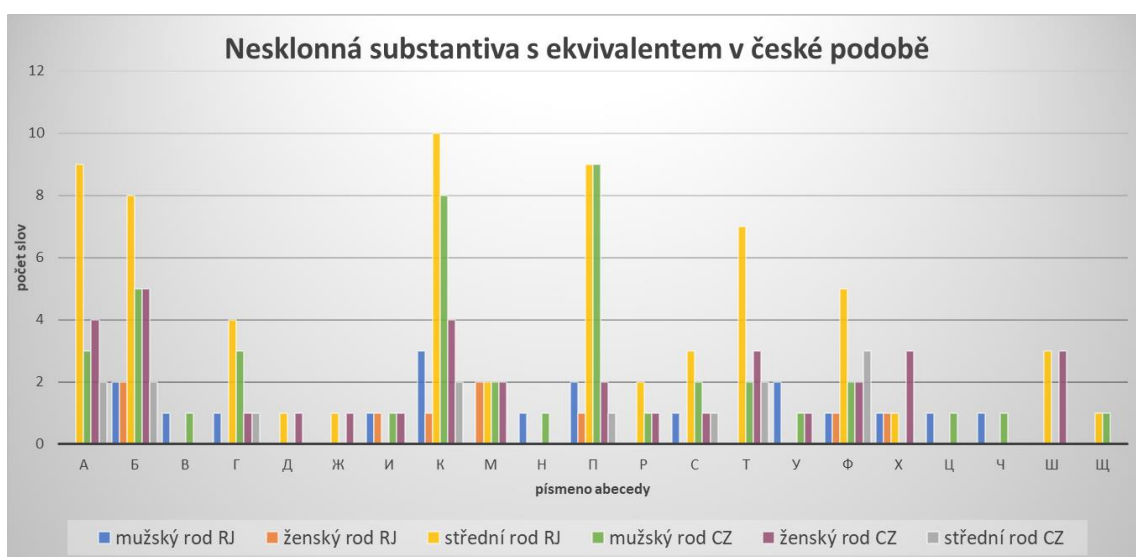

Graf 1

Graf č. 1 zobrazuje celkový počet nalezených slov. Nejvíce slov jsem našla u písmene K v počtu 58. Toto písmeno dominuje ve všech třech tematických tabulkách. Naopak pouze jedenkrát jsem narazila na nesklonná podstatná jména začínající na písmena Ю, a E.

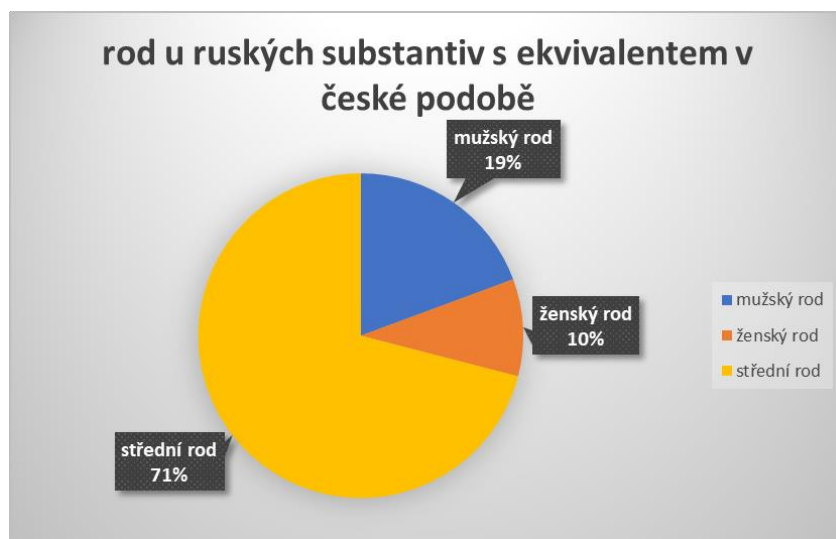
5.1. Závěry pro nesklonná substantiva s ekvivalentem v české podobě

Jak již bylo řečeno, v tabulkách s ruskými nesklonnými substantivy, která mají ekvivalent s českou podobou jsem zpracovávala celkem 93 slov.

Graf 2

Graf č. 2 znázorňuje celkový počet slov pro tabulku nesklonná substantiva s ekvivalentem v české podobě a jejich přiřazení k rodu. Nejvíce slov má písmeno K a П, a to ve středním rodě v ruštině a v mužském rodě v češtině. Z grafu je také patrné, že jsem nenašla u všech písmen abecedy veškeré možné varianty rodů. Tři rody u obou jazyků jsem našla pouze u písmen Б, К, П a Ф.

Graf 3

V grafu č. 3 si můžeme všimnout, že u ruských nesklonných substantiv s ekvivalentem v české podobě jasně dominuje rod střední.

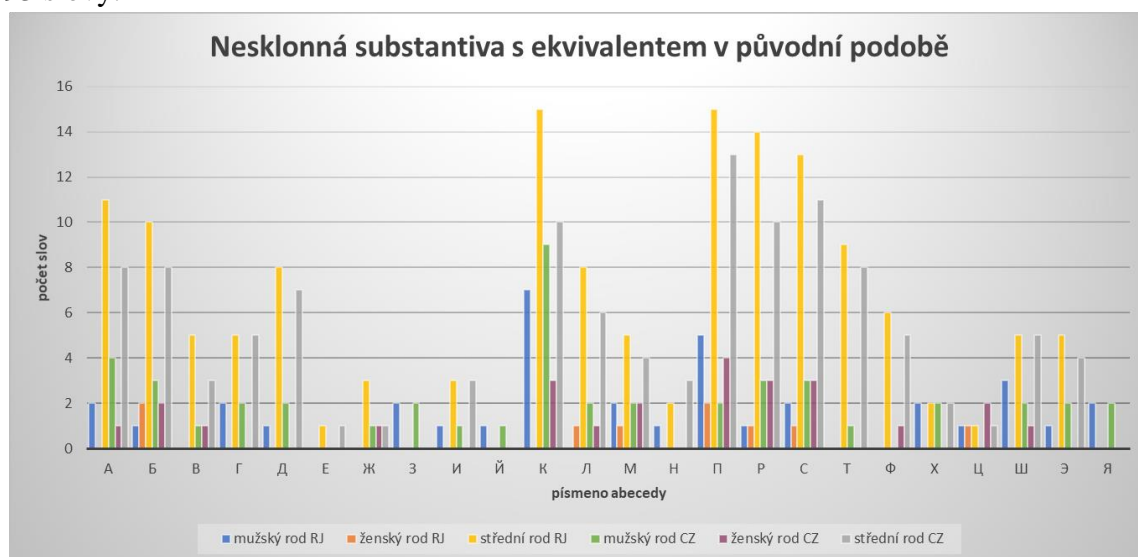

Graf 4

Graf č. 4 nám ukazuje, že na rozdíl od nesklonných podstatných jmen v ruštině s ekvivalentem v české podobě, u kterých převažuje rod střední, u českých substantiv s ekvivalentem v české podobě je upřednostněn rod mužský.

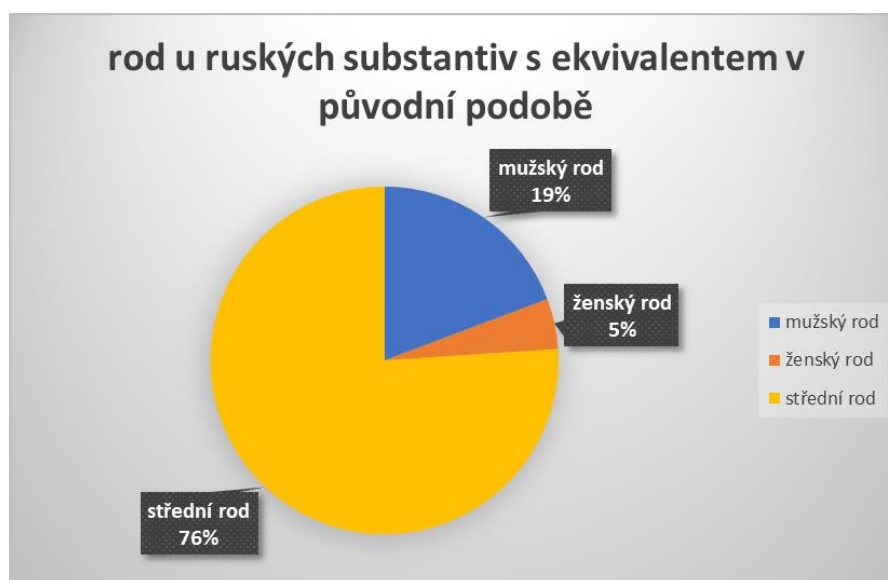
5.2. Závěry pro nesklonná substantiva s ekvivalentem v původní podobě

V tabulkách nesklonných substantiv s českým ekvivalentem jsem nakonec pracovala se 193 slovy.

Graf 5

V grafu č. 5 je znázorněno přiřazení nesklonných slov s ekvivalentem k jednotlivým rodům v českém i v ruském jazyce. Nejvíce slov jsem našla u písmen K, П a P u kterých dominuje střední rod v obou jazycích. Všechny tři rodové varianty jsem našla pouze u písmen Б, П, Р a С.

Graf 6

V grafu č. 6 je zpracováno procentuální zastoupení rodů u nalezených nesklonných ruských substantiv s ekvivalentem v původní podobě, kde opět značně dominuje rod střední. Graf nám také říká, že ruský jazyk u podstatných jmen upozaďuje rod ženský.

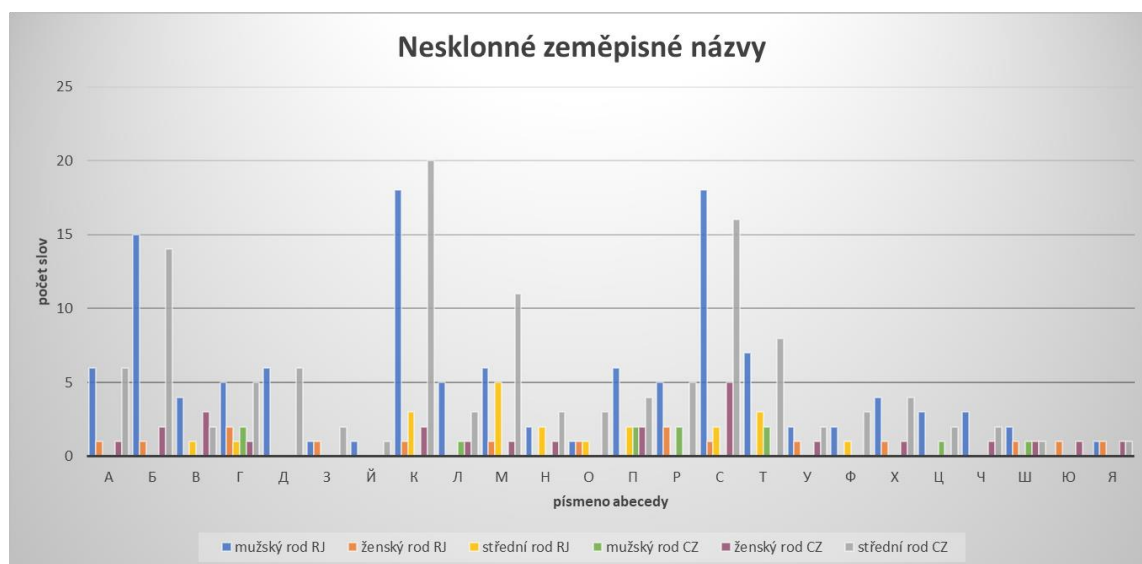

Graf 7

Z grafu č. 7 lze usoudit, že u českých substantiv s ekvivalentem v původní podobě také převažuje rod střední.

5.3. Závěry pro nesklonné zeměpisné názvy

Nesklonných zeměpisných názvů existuje v ruském jazyce celá řada. Spočítat nebo uspořádat jejich celkový počet s potřebnými informacemi, by byla velice obsáhlá, náročná a zdlohavá práce, na kterou by bylo možné se zaměřit v rámci studia nesklonných slov zvlášť. Proto, jsem si z této skupiny zvolila konečně číslo 160. Z nabídky slovníků jsem vybrala ty nejčastější, nejznámější anebo lingvisticky nejzajímavější názvy.

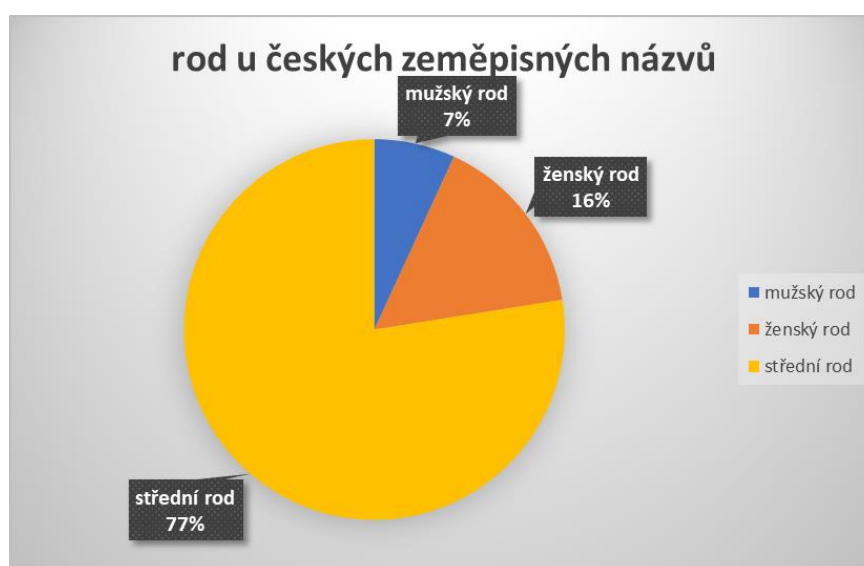
Graf 8

V grafu č. 8 si můžeme prohlédnout zastoupení rodu u vybraných zeměpisných názvů. Zde jsem u žádného písmena nenašla všechny tři rodové varianty u obou jazyků. Nejčastěji jsem zařadila zeměpisné názvy začínající na písmena Б, К a С.

Graf 9

Graf č. 9 ukazuje zřetelnou preferenci mužského rodu u ruských nesklonných zeměpisných názvů. Tato tendence je u zeměpisných názvů způsobena především přidělením obecného podstatného jména k nesklonným názvům formou přívlastku (*зопод* – mužský rod).

Graf 10

Jak znázorňuje graf č. 10, že u českých ekvivalentů k nesklonným zeměpisným názvům dává čeština značnou přednost střednímu rodu. Kvůli přidělenému obecnému podstatnému

jménu (*město* – střední rod) přiřazuje češtině k většině zeměpisným názvům rod střední a na rozdíl od ruštiny, mužský rod značně upozaduje.

5.4. Závěry pro sklonnost/nesklonnost českých ekvivalentů

Ke všem českým ekvivalentům ve všech třech typech tabulek jsem doplnila kritérium sklonnosti/nesklonnosti. Je velice zajímavé, že sklonnost a nesklonnost se u ruštiny a češtiny zcela neshoduje (i přes to, že mnohdy jde o přejímky ze stejného zdrojového jazyka, nebo jejich grafická nebo fonetická podoba jsou totožné). Jak už bylo řečeno v teoretické části, čeština (oproti ruštině) má silnější tendenci ke skloňování přejatých slov a jejich následnému přiřazování k základním vzorům a skloňování.

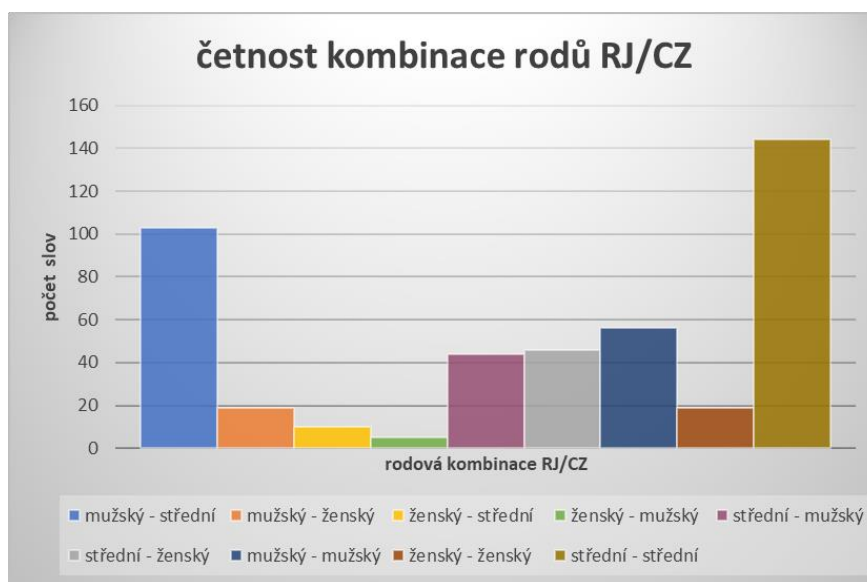

Graf 11

Do grafu č. 11 jsem zpracovala kritérium sklonnosti/nesklonnosti. Přes 60 % všech ekvivalentů se v českém jazyce skloňuje (zatímco u ruských slov je nesklonnost v tabulkách 100 %). Tento graf potvrzuje, že počet ruských nesklonných substantiv je na základě dat získaných z vypracovaných tabulek vyšší než u jeho českých ekvivalentů.

5.5. Závěr pro nalezené kombinace rodů a ke dvojitému rodu

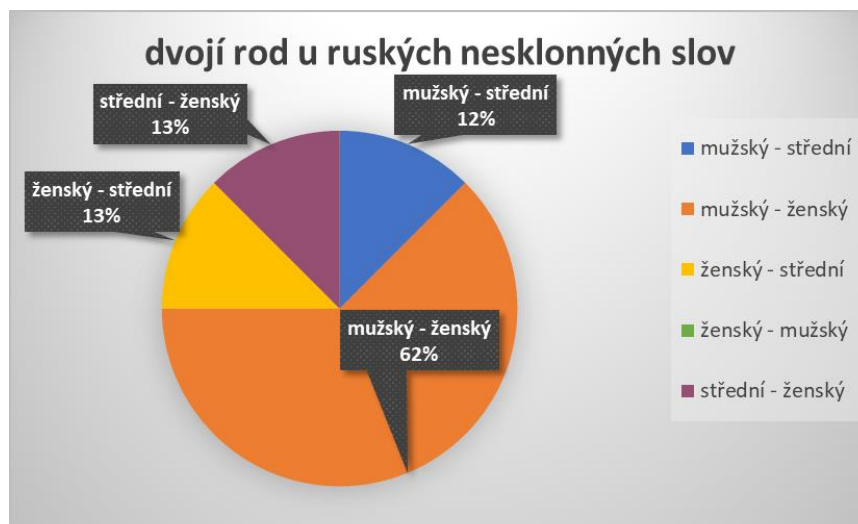
Když se blíže zaměříme na přidělený rod substantiv, je zřejmé, že nejvíce je zastoupen rod střední.

Graf 12

Grafu č. 12 znázorňuje data kombinací rodových příslušností, popřípadě i možností, kdy rod zůstal nezměněn. Ve vztahu RJ/CZ rodů jsem nejčastěji narazila na kombinaci střední – střední (čili ke změně rodu u valné většiny slov nedochází), což potvrzuje charakteristickou tendenci obou těchto jazyků primárně zařazovat přejatá substantiva, zakončená samohláskou k rodu střednímu. Další velmi častá kombinace byla pro ruské nesklonné slovo rod mužský, zatímco jeho český ekvivalent byl zařazen k rodu střednímu (tato situace je nejčetnější u zeměpisných názvů). Lze tedy říct, že pokud dojde ke změně rodové klasifikace, nejčastěji nastane změna z mužského rodu na rod střední.

Jak již bylo řečeno v teoretické části, některá slova se i v češtině i v ruštině mohou řadit ke dvěma a někdy dokonce i ke všem třem rodům. V praktické části zpracovávám pouze podstatná jména s možným užitím ve dvou rodech. Celkem se ve všech třech tematických tabulkách nachází 12 slov, u kterých je možné řazení ke dvěma rodům.

Graf 14

Graf č. 13 nám říká, že nesklonná ruská podstatná jména (nalezený počet 8) mohou být nejčastěji řazena najednou k mužskému i ženskému rodu.

Graf 13

Graf č. 14 představuje možné přiřazení ekvivalentů ke dvěma rodům. Počet slov, uvedených v tabulkách, které se mohou řadit ke dvěma rodům současně je 4.

5.6. Závěr pro přizpůsobení českých ekvivalentů

V kapitole o přejatých slovech bylo řečeno, že čeština má silný sklon k tomu, si cizí slova počesťovat. Někdy z důvodu lepší výslovnosti a někdy kvůli lehčímu zařazení do systému skloňování. Celkem jsem v praktické části uvedla 21 slov, pocházejících z cizího jazyka, která si čeština pro sebe upravila.

písmeno abecedy	slovo v ruštině	zdrojový jazyk	forma v češtině	zdrojový jazyk
A	ателье	francouzština	ateliér	francouzština
	арго	francouzština	argot	francouzština
Б	баккара	francouzština	bakarat	francouzština
	биде	francouzština	bidet	francouzština
	бильбоке	francouzština	bilboquet	francouzština
	бунгало	angličtina	bungalov	angličtina
Д	декольте	francouzština	dekolt	francouzština
Ж	жабо	francouzština	žabot	francouzština
К	кофе	arabština přes angličtinu	káva	turečtina přes polštinu
	кабаре	francouzština	cabaret	francouzština
Л	ландо	francouzština	landaur	francouzština
П	пони	angličtina	poník	angličtina
	пьеро	francouzština	pierot	francouzština
Р	рантье	francouzština	rentiér	francouzština přes němčinu
С	сопрано	italština	soprán	italština
Т	трико	francouzština	trikot	francouzština
Ф	фойе	francouzština	foyer	francouzština
Х	хаки	angličtina	khaki látka	angličtina
Ш	шансонье	francouzština	šansonier	francouzština
	шимпанзе	francouzštinu	šimpanz	angličtina přes němčinu
Э	эссе	francouzština	esej	angličtina

Tabulka přejatých slov 1

Do tabulky výše jsem vypsala všechna slova z praktické části a pomocí Českého etymologického slovníku od společnosti LEDA jsem dohledala, ze kterého jazyka čeština cizí slovo přejala. U ruských slov jsem využívala internetovou stránku gufo.me, která mi nabízela nalezená hesla v několika velkých slovnících. U ruských slov jsem se nejčastěji opírala o definice ze slovníků: Этимологический словарь Шанского, Толковый словарь Ушакова, Этимологический словарь Крылова. U některých slov mi slovníky nabízely různé varianty možných zdrojových jazyků. Například velmi problematické bylo slovo *káva*, u kterého si čeština převzala podobu z nějakého slovanského jazyka, kdy jedna z variant byla udávána právě polština.

Valná většina nalezených slov cizího původu pro jazyk ruský i český pochází z francouzštiny. Ze všech 21 slov se zdrojový jazyk pro češtinu a ruštinu shoduje v 17 případech a ve 4 případech se liší.

Závěr

Tématem bakalářské práce byla nesklonná substantiva (podstatná jména) v ruském i v českém jazyce.

Hlavním úkolem praktické části bylo sestavit přehledné seznamy vyhledaných ruských nesklonných podstatných jmen, zjistit jejich přiřazený rod v ruském jazyce a následně tyto údaje porovnat s jejich českými ekvivalenty. Práce se soustředila na podstatná jména obecná. Jako samostatnému celku byla pozornost věnována nesklonným zeměpisným názvům.

Celkový počet nalezených a zpracovaných substantiv ze dvou výkladových slovníků je 446.

Získané výsledky jsou na základě excerpovaných dat graficky zpracovány do podoby tabulky a sloupcových a výsečových grafů. Grafické závěry ze sesbíraného materiálu stručně a jasně potvrzují charakteristická tvrzení o nesklonných podstatných jménech uvedených v teoretické části.

Praktická část nabízí ucelený seznam ruských podstatných jmen, ke kterým jsou přiřazeny jejich české ekvivalenty, a to buď v původní, nebo v české podobě. Zároveň praktická část graficky zpracovává výsledky z excerpovaných dat podle zadaných kritérií (rod v ruském jazyce, přiřazený rod v českém jazyce, sklonnost/nesklonnost v českém jazyce a český ekvivalent) a poskytuje základní oporu pro budoucí výzkum v oblasti ruských nesklonných substantiv.

V budoucnu by se tato práce mohla rozšířit například o detailnější výzkum etymologického původu uvedených nesklonných obecných jmen cizího původu, nebo by se mohl navýšit počet excerpovaných substantiv. Tato práce poskytuje výchozí lingvistický materiál pro budoucí podrobnější výzkum nesklonných zeměpisných názvů jak z hlediska etymologie tak rozdílů mezi ruštinou a češtinou v rámci písma, zařazení k rodu, nebo zařazení do systému skloňování.

Do skupin nesklonných podstatných jmen se každý den přejímají nová nesklonná slova a nová také vznikají. Jejich další výzkum nabízí lingvistům enormní množství výzkumného materiálů a nových pozoruhodných poznatků.

Díky této bakalářské práci jsem si uvědomila, jak se český jazyk velice aktivně brání cizím vlivům. Také mě překvapil fakt, že ruština je více tolerantní k cizím jazykovým jevům než čeština. V oblasti postoje k přejímkám je mi osobně ruština sympatičtější.

6. Ruské resumé

Темой исследования в настоящей дипломной работе являются «Несклоняемые существительные в русском языке (в сопоставлении с чешским)». Работа посвящена русским несклоняемым существительным, главным образом нарицательным. В отдельной части работы уделяется внимание несклоняемым географическим названиям.

Основной целью бакалаврской работы является составление четкого списка несклоняемых существительных с указанием их рода в русском языке и сравнение полученных данных с их чешскими эквивалентами.

Для выполнения цели необходимо было использовать толковые и переводные (двуязычные) словари. Следует сказать, что результаты проведенного исследования зависят от выбора словаря и от содержащейся в нём лексики.

Представленная работа состоит из десяти частей, включая, кроме теоретической и практической части, также введение, заключение, резюме на русском языке, список использованной литературы и аннотацию.

Теоретическая часть бакалаврской работы состоит из двух глав. Первая глава уделяет внимание именами существительными и их общим характеристикам с точки зрения их частеречной принадлежности и синтаксических функций.

Следующая глава сосредоточена на очень нетипичных для флективных языков словах – на несклоняемых существительных.

Несклоняемые существительные – это подгруппа существительных, которая характеризуется неизменяемостью. Их графическая форма всегда остается одинаковой. В этой главе также дается общая морфологическая характеристика в виде сравнения со склоняемыми существительными. У несклоняемых, так же, как и у склоняемых, можно определить грамматические категории падежа, числа, рода и разделить их на одушевленные или неодушевленные. Но, в отличие от склоняемых, у несклоняемых эти грамматические категории можно определить только синтаксически.

В конце этой главы внимание сосредоточено на роде несклоняемых существительных, а точнее на том, как его определить в русском языке, по каким критериям он устанавливается, какое окончание является типичным для каждого рода и какую роль в этом определении может играть произношение или семантика.

Вторая глава включает в себя, кроме общей характеристики несклоняемых существительных и описания связанной с ними грамматической категории рода, также подглавы, описывающие заимствованные и исконно русские или чешские несклоняемые существительные.

В подглаве с названием «Исконные несклоняемые существительные» идет речь о том, как могут возникать несклоняемые существительные из существующей лексики в данном языке. В общих языках, в русском и чешском, это могут быть сокращения, собственные имена, женские фамилии и географические названия, заканчивающиеся на гласный.

Во второй подглаве с названием «Несклоняемые существительные иноязычного происхождения» описывается, что из себя представляют заимствованные несклоняемые слова, где их можно встретить, как и когда они появились в русской лексике и каковы их типы. Заимствованными несклоняемыми существительными в русском и чешском языках считаются собственные и нарицательные существительные, некоторые специальные наименования, оканчивающиеся на гласную. Далее несклоняемыми могут быть в русском и недавно заимствованные формы украинских фамилий, оканчивающихся на *-ко* и *-енко* и международные сокращения. В этой подглаве обобщено, чем отличается русский язык от чешского в подходе к заимствованным словам.

В теоретической части упомянуты типовые характеристики несклоняемых существительных и характерные черты несклоняемых существительных, свойственные для русского и чешского языков. Эти черты мы попытались подтвердить на основе сформированного списка несклоняемых русских существительных, предложенного в практической части.

В теоретической части обобщено, что чешский язык, в отличие от русского, более активно пытается адаптировать заимствованные слова, которые впоследствии становятся склоняемыми. Таким образом становится очевидно, что в русском языке несклоняемых слов больше чем в чешском.

В рамках отнесения слов к родовой классификации в теоретической части также упоминается факт, что некоторым нарицательным и географическим названиям приписывается род по их отношению к склоняемым нарицательным, выступающим в форме определения. Поэтому род у слов с таким определением (чаще всего у географических названий) в русском и чешском языках не совпадает.

Для обоих языков тенденция относить заимствованные существительные, если они оканчиваются на гласную, к роду среднему, одинакова. Из этого утверждения следует, что у заимствованных существительных будет в большинстве случаев преобладать следующая комбинация родов - средний в русском и средний в чешском языке.

В качестве основной задачи я поставила себе ещё подтвердить эти характеристики несклоняемых существительных на основе материала из выбранных словарей. Из собранных данных представлена возможна графическая их обработка, которая дает возможность подтвердить указанные характеристические черты несклоняемых существительных в русском и чешском языках.

Практическая часть состоит из трех глав. В самом начале практической части бакалаврской работы для эксцерпции материала определены толковые словари. Практическая часть основана на работе с двумя толковыми словарями, опубликованные издательством LEDA. В словаре ориентиром было слово и аббревиатуру **нескл.**

Первые две главы практической части систематизируют грамматическую информацию о неизменяемых существительных в русском и чешском языках и предлагают их в форме таблиц. Таблицы содержат словарные данные как из книжных ресурсов, так и из интернет-энциклопедических словарей.

Первая глава представляет «Таблицы несклоняемых существительных». Таблицы русских несклоняемых существительных с эквивалентом в чешской и исконной форме включают в себя род существительного в русском языке, в чешском языке, склоняемые ли это слово или нет, и его чешский эквивалент. Род чешских существительных дополнен за чешским Интернет-языковым справочником.

Вторая глава сосредоточена на географических названиях. Здесь также дается грамматическая информация о несклоняемых названиях по тем же критериям, как в

таблицах с нарицательными. Географических названий существует неисчерпаемое количество, поэтому практическая часть работает только с выбранными 160 наименованиями. В работе используются названия, которые показались наиболее распространенными или интересными (например, графической формой или культурными особенностями).

В последней главе практической части с названием «Обобщения по основе практической части» представлены результаты анализа собранного материала в графической форме. Графические обработки дополнены короткими комментариями, которые обобщают и подтверждают характерные черты, упомянутые в теоретических частях о несклоняемых существительных.

Для графической обработки 446 слов был использован табличный процессор Microsoft Excel. Из этого количества 93 слова содержатся в таблицах несклоняемых существительных с эквивалентом в чешской форме, 193 слов находятся в таблицах несклоняемых существительных с эквивалентом в исходной форме, а также 160 географических названий.

Делая выводы, я использовала у существительных с двумя возможными родовыми классификациями всегда первый род, заданный в таблицах. В главе для комбинации родовой классификации и для результатов из двойного рода я уже пользовалась обоими упомянутыми родами в таблицах.

Кроме графической обработки в форме диаграммы, в конце последней главы предлагается также обработка данных в форме таблицы. Таблица сосредотачивает свое внимание на исходный язык существительных с эквивалентами, которые наиболее приспособились чешскому языку. В целом в таблице имеется 21 слово, из них сходный источник наблюдается у 17 слов, у 4 слов отличается. Для большинства слов языком-источником является французский.

Представленная работа содержит также двухчастный список использованной литературы. В первой части указаны использованные для написания бакалаврской работы книжные источники, которые подразделяются на печатные и электронные ресурсы. Во второй части демонстрируются использованные словари, из которых я выписывала данные. Вторая часть также подразделена на книжные словари и на интернет-источники.

В будущем эта работа может расширяться, например, путем более детального исследования этимологии или путем увеличения количества использованных несклоняемых существительных из других толковых словарей.

Настоящая бакалаврская работа может стать базовым лингвистическим материалом для будущего более детального исследования в области несклоняемых существительных как с точки зрения этимологии, так и различий между русским и чешским языками в степени их адаптации или, например, в родовой классификации.

Каждый день появляются новейшие несклоняемые иностранные слова. Их дальнейшие исследования предлагают лингвистам огромное количество исследовательских материалов и замечательных новых знаний.

7. Seznam použité literatury

Knižní zdroje

1. ARCHANHELSKA, A. a V. SLOVÁK, 2017. *Morfologija sovremennogo ruskogo jazyka v sopostaveniji s češškim: Morfologie současné ruštiny ve srovnání s češštinou*. 1-e izdanije. Olomouc: Universitet im. F. Palackogo v Olomouce, 193 s. Studijní literatura. ISBN 978-80-244-5249-4.
2. BEDNAŘÍKOVÁ, Božena, 2011. *Cvičebnice z morfologie se zaměřením na flexi přejatých slov*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 71 s. ISBN 978-80-244-2969-4.
3. BIČAN, Aleš, 2020. Kombinace konsonantu s vokálem v českých slovech cizího původu. *Slovo a Slovesnost* [online]. 81(3), 163-194 [cit. 2021-02-08]. ISSN 00377031.
4. CVRČEK, Václav, 2010. *Mluvnice současné češštiny*. V Praze: Karolinum, 353 s. ISBN 978-80-246-1743-5.
5. ĎUROVIČ, Lubomír a Markus GIGER, 2020. *Paradigmatika spisovné ruštiny: hláskosloví a tvarosloví*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 349 s. ISBN 978-80-246-3915-4.
6. GREPL, Miroslav, KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Zdenka RUSÍNOVÁ, ed., 2008. *Příruční mluvnice češštiny*. Vyd 2., opr. [i.e. 3. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 799 s. ISBN 978-80-7106-980-5.
7. HAUSER, Přemysl, 1996. *Základní pojmy z nauky o slovní zásobě a tvoření slov*. Brno: Masarykova univerzita, 49 s. ISBN 80-210-1286-2.
8. HAVRÁNEK, Bohuslav, ed., 1961. *Příruční mluvnice ruštiny pro Čechy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 532 s.
9. HELCL, Miloš. 1967. Názvy cizích měn a jejich tvarotvorné obměňování v českém textu. *Naše řeč*. 50(4), 206-214. ISSN 0027-8203 (tisk), 2571-0893 (online).
10. LEŠKA, Oldřich a Josef VESELÝ, 1987. *Přehled ruského tvarosloví*. 2., dopl. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. Pomocné knihy pro žáky (Státní pedagogické nakladatelství), 118 s.
11. МАРИНОВА, Е., 2013. Принцип аналогии в родовом оформлении иноязычных существительных (на материале русского языка). *Вестник Нижегородского университета им. Н.И. Лобачевского* [online]. [cit. 2021-02-13]. ISSN 19931778.

12. NEDOMOVÁ, Zdeňka, 2013. Papparazzi, macho, guru, yeti – nesklonna zivotna apelativa v rustine a cestine / Papparazzi, macho, guru, yeti – indeclinable animate appellatives in Russian and Czech. *Studia Slavica* [online]. **17**(1), 91-102 [cit. 2021-02-08]. ISSN 18035663.
13. NEDOMOVÁ, Zdeňka, 2015. GENEZE NESKLONNÝCH SUBSTANTIV V RUŠTINĚ / The genesis of indeclinable nouns in Russian. *Studia Slavica* [online]. 19(1), 171-181 [cit. 2021-02-08]. ISSN 18035663.
14. NEDOMOVÁ, Zdeňka, 2017. Proměny nesklonných přejatých substantiv v současné ruštině. *Opera Slavica* [online]. 27(4), 33-40 [cit. 2021-02-08]. ISSN 12117676.
15. OBDRŽÁLEK, Jan. 1998. Gramatické obtíže u názvů fyzikálních jednotek. *Naše řeč*. 81(2-3), 124-128. ISSN 0027-8203 (tisk), 2571-0893 (online).
16. PETR, Jan, 1986. *Mluvnice češtiny: vysokoškolská učebnice pro studenty filoz.a pedagog.fak.stud.oboru č.73-21-8 a č.76-12-8 aprobace český jazyk*. Praha: Academia. 535 s.
17. ROZENTAL', Ditmar El'jaševič, Margarita Ivanovna FOMINA a Nina Sergejevna VALGINA, 1987. *Sovremennyj russkij jazyk*. 5. izd. pererab. Moskva: Vysšaja škola, 479 s.
18. SEDLÁČEK, Miroslav. 1980. Zeměpisné názvy v novém Rusko-českém slovníku. *Naše řeč*. 63(1), 40-42. ISSN 0027-8203 (tisk), 2571-0893 (online).
19. VOBOŘIL, Ladislav, 2015. *Praktická cvičení z ruštiny pro filology-překladaatele: (výklad a cvičení)*. Olomouc: Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, 169 s. ISBN 978-80-244-4450-5.
20. ŽAŽA, Stanislav, 1999. *Ruština a čeština v porovnávacím pohledu*. 2. přeprac. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 122 s. ISBN 802102058X.

Internetové zdroje

1. *Грамматические разряды склоняемых и несклоняемых существительных*, (© 2013–2021). Студми. Учебные материалы для студентов [online]. [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: https://studme.org/81194/dokumentovedenie/grammaticheskie_razryady_sklonyaemyh_nesklonyaemyh_suschestvitelnyh#166
2. *Несклоняемые существительные*, (© 2013–2021). Студми. Учебные материалы для студентов [online]. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: https://studme.org/1016052018496/literatura/nesklonyaemye_suschestvitelnye#147
3. *Несклоняемые существительные в современном именном склонении*, (© 2013–2021). Студми. Учебные материалы для студентов [online]. [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: https://studme.org/1587040318577/literatura/nesklonyaemye_suschestvitelnye_sovremennom_imennom_sklonenii
4. *Род несклоняемых существительных иноязычного происхождения*, (© 2013–2021). Студми. Учебные материалы для студентов [online]. [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: https://studme.org/129383/literatura/nesklonyaemyh_suschestvitelnyh_inoyazychnogo_proishozhdeniya#271
5. *Род русских несклоняемых существительных*, (© 2013–2021). Студми. Учебные материалы для студентов [online]. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: https://studme.org/129384/literatura/russkih_nesklonyaemyh_suschestvitelnyh#136

8. Seznam použité excerpované literatury

Knižní zdroje

1. REJZEK, Jiří, 2012. *Český etymologický slovník*. 2., nezměn. vyd. Voznice: Leda, 752 s. ISBN 978-80-7335-296-7.
2. SÁDLÍKOVÁ, Marie, 2005. *Velký česko-ruský slovník: Bol'shoj češsko-russkij slovar'*. Voznice: Leda ve spolupráci se Slovanským ústavem AV ČR, 1408 s. ISBN 80-7335-048-
3. VENCOVSKÁ, Marta, 2010. *Rusko-český slovník*. 2. vyd. Voznice: Leda, 1334 s. ISBN 978-80-7335-207-3.

Internetové zdroje

1. *Gufo.me - коллекция словарей и энциклопедий* [online], (© 2005–2021). [cit. 2021-02-04]. Dostupné z: <https://gufo.me/>
2. *Internetová jazyková příručka*. [online] (© 2008–2020). Ústav Pro Jazyk Český Akademie Věd České republiky. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/>

ANOTACE

Příjmení a jméno: Zdeňka Schejbalová

Název katedry: Katedra slavistiky

Název fakulty: Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Název bakalářské práce: Podstatná jména nesklonná v ruském jazyce (ve srovnání s českým jazykem)

Vedoucí bakalářské práce: prof. Alla Arkhanhelska, DrSc.

Počet znaků: 92 660

Počet použitých zdrojů: 30

Počet příloh: 0

Klíčová slova: nesklonná substantiva, podstatná jména, přejatá podstatná jména, zeměpisné názvy, ruský jazyk, český jazyk

Charakteristika bakalářské práce: Bakalářská práce pojednává o nesklonných podstatných jménech v ruském jazyce, které dále porovnává s jejich českými ekvivalenty. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část obsahuje dvě kapitoly a do třech následujících kapitol je zpracována část praktická. Praktická část nabízí kromě tabulek s excerpovanými daty ruských nesklonných podstatných jmen i grafické zpracování závěrů, které potvrzují charakteristické znaky nesklonných substantiv zmíněných v teoretické části. Jako samostatnému celku se práce věnuje nesklonným zeměpisným názvům.

ANNOTATION

Surname and Name: Schejbalová Zdeňka

Name of the Department: Department of Slavonic Studies

Name of the Faculty: Faculty of Arts, Palacky University in Olomouc

Name of the thesis: Indeclinable nouns in Russian language (in comparison with Czech language)

Bachelor thesis supervisor: prof. Alla Arkhanhelska, DrSc.

Number of Symbols: 92 660

Number of Sources: 30

Number of Attachments: 0

Keywords: indeclinable nouns, nouns, loanwords, geographical names, Russian language, Czech language

Characteristics of the thesis: This bachelor thesis deals with indeclinable nouns in the Russian language, which are further compared with their Czech equivalents. The thesis is divided into a theoretical and practical part. The theoretical part contains two chapters, and the practical part is elaborated in the three subsequent chapters. In addition to tables with excerpted data of Russian intransitive nouns, the practical part proposes a graphic processing of conclusions, which confirm the characteristics of intransitive nouns mentioned in the theoretical part. The thesis deals with indeclinable geographical names in a separate chapter.